

► **Posvet ZDGNS »Kvalitetno staranje oseb z okvaro sluha«**

► **Pogosta vprašanja in odgovori o turističnih bonih**

► **Komunikacija: kateri slog komunikacije je naš**

► **Invalidi za dostopnost informacij**

Izdajatelj:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Drenikova 24, Ljubljana,
telefon: 01/500 15 00
telefaks: 01/500 15 22

Spletna stran:

www.zveza-gns.si

Urednik

Anton Petrič,
urednistvo.ist@zveza-gns.si

Uredniški odbor:

Valerija Škof, Darja Pajk, Aleksandra
Rijavec Škerl, Valentin Jenko

Lektorica:

Darka Tepina Podgoršek

Oblikovanje: Artmedia

Tisk: Tiskarna DTP

Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča posameznih avtorjev prispevkov ne izražajo nujno tudi mnenj in stališč uredništva in ZDGNS.

Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo.

Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici:

Posvet o kvalitetnem staranju oseb z okvaro sluha

Foto:

Saša Letonja, arhiv ZDGNS

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo.

Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

OBVESTILO UREDNIŠKEGA ODBORA

Tokratno številko smo opremili s članki, povezanimi z nekaterimi zakoni, ki vplivajo tudi na življenje in delo oseb z okvaro sluha v Sloveniji. Zaradi nevarnosti širjenja novega koronavirusa je slovenski turizem v preteklih mesecih tako rekoč zamrl. Da bi ga rešili, je Vlada RS za prebivalce RS izdala vavčerje, tako imenovane turistične bone, in sicer v znesku 200 evrov za polnoletno osebo in 50 evrov za otroka do 18. leta starosti, s katerimi lahko plačajo letovanje v nastanitvenih objektih v Sloveniji. Tudi ZDGNS ima nastanitvene objekte, v katerih je mogoče uveljavljati turistične bone. Starejši prebivalci in invalidi so se razveselili novosti, da lahko uporabljajo brezplačni medkrajevni prevoz z avtobusom ali vlakom. Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Vljudno vas vabimo, da soustvarjate naše glasilo Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite brezplačno prejemati, nam pišite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si ali pa svoje ime, priimek ter naslov sporočite na naslov: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana. Glasilo IST je dosegljivo tudi v virtualni obliki, na naslovu: www.zveza-gns.si.

Nekatere pomembne informacije iz časopisa pripravljamo tudi v slovenskem znakovnem jeziku (SZJ). Pri nekaterih člankih v glasilu Iz sveta tišine boste našli QR-kodo in z nameščeno aplikacijo Slovar SZJ si boste lahko članek ogledali na mobilnih napravah v obliki videoposnetka v SZJ. Bralnik QR-kode je dostopen na aplikaciji slovarja SZJ. Navodila za prenos aplikacije in uporabo QR-kode so napisana na strani 5. Ker so videoposnetki namenjeni gluhim uporabnikom SZJ, niso opremljeni z zvokom. Želimo vam prijetno branje. ●

Uredništvo

NAVODILO AVTORJEM

Besedilne datoteke

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

Slikovne priloge

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije posnete s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu .jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument, ampak jih pripnite k svoji elektronski pošti. Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo prisiljeni zavrnil oziroma jih objaviti brez fotografij. ●

Uvodnik

Anton Petrič, urednik

Vstopamo v poletno sezono, ki je letos zaznamovana z ukrepi za preprečevanje širjenja koronavirusa in ukrepi pomoči turističnim oziroma nastanitvenim organizacijam v obliki turističnih bonov. Tako nam letošnje turistične razmere ponujajo priložnost in izziv, da kotichek za dopust najdemo bližje kot po navadi. Tudi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je izkoristila to priložnost, da osebam z okvaro sluha in njihovim svojcem ponudi letovanje v svojih počitniških kapacitetah tudi z unovčevanjem turističnih bonov, in sicer v apartmajih v Piranu in Kranjski Gori.

Starejši so v vseh družbah ranljiva skupina. Če starosti dodamo še težko invalidnost, kot je izguba sluha, je ranljivost toliko večja. Postopna izguba sluha je najpogostejši spremljevalec staranja. Izguba sluha povzroča socialno izolacijo, nezmožnost polnočutnega vključevanja v družbo, oteženo komunikacijo in dostopnost do informacij. Zaradi izgube sluha so starejši hote ali nehote izpostavljeni neustrezni obravnavi okolice, svojcev ter pogosto tudi nasilju. Izguba sluha vodi v duševne stiske, ki lahko pripeljejo do motenj duševnega zdravja, kot so depresija, tesnoba, nasilje, različne oblike odvisnosti, in včasih tudi do samomora. Starejši, ki so od rojstva gluhi ali postopoma izgubljajo sluh, so velikokrat osamljeni in izločeni iz vsakodnevnega življenja. Tudi v domovih za starejše je gluhoti ali naglušnosti lahko ovira pri vključevanju v okolje. Da bi na to opozorila širšo javnost, je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije ob mednarodnem dnevu ozaveščanja o nasilju nad starejšimi organizirala posvet Kvalitetno staranje oseb z okvaro sluha s tiskovno konferenco za medije.

Vlada je že lani odločila, da bo določenim ciljnim skupinam omogočila brezplačen medkrajevni javni prevoz. Ugodnosti so za športnike in študente invalide že stopile v veljavo, s prvim julijem letos pa že brezplačno lahko potujejo tudi upokojenci in invalidi, ki niso zaposleni. Ugodnost brezplačnega prevoza lahko izkoristijo tudi brezposelne in upokojene gluhe

ali naglušne osebe, ki imajo invalidsko kartico, s katero pridobijo pravico do brezplačnega prevoza.

Zaradi epidemije novega koronavirusa je bila Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije primorana prestaviti letno skupščino ZDGNS na čas po epidemiji. Tako je v začetku junija v prostorih Društva gluhih in naglušnih Ljubljana potekala 45. redna letna skupščina Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Zbrane je v uvodnem nagovoru najprej pozdravil predsednik zveze Mladen Veršič. Skupščino je vodil delovni predsednik Janez Bric, delegat Mestnega društva Ljubljana.

Projekti na področju športa in kulture niso zastali. Športna zveza gluhih Slovenije je izpeljala tri državna prvenstva gluhih in naglušnih, ki so bila predvidena po tekmovalnem koledarju. Ljubitelji kulture so se veselili likovne kolonije, ki je bila konec maja v Slovenskih Konjicah, ter gledališke predstave v slovenskem znakovnem jeziku Ostržek. Predstavo so zaradi ukrepov, sprejetih proti širjenju koronavirusa, odigrali brez občinstva v dvorani, jo v živo snemali in predvajali na spletnih medijih Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Igralke in igralci so med epidemijo vadili igro doma, po aplikaciji Zoom pa jih je na daljavo vodila režiserka Lada Orešnik. Zelo pohvaljeni za entuziazem, ni kaj.

Tudi društva v teh časih niso mirovala, temveč so izvajala številne dejavnosti, da so njihovi člani lažje prebrodili to krizno obdobje, ki bi jih lahko pahnilo v osamljenost in neaktivnost. O njihovih aktivnostih lahko berete v prispevkih v tej številki, ki so jih poslala društva.

Za konec pa tole: obdobje poletnih dopustov je vsekakor eno najlepših v letu. Sonce, morje, raziskovanje novih krajev, nova poznanstva, čas za družino in zase. Če ste že bili na dopustu, upamo, da ste se imeli lepo in si napolnili baterije; če pa boste še šli, vam želimo prijeten dopust. A vendar ne pozabimo na varno razdaljo in ostanimo zdravi! ●

S sekretarjeve mize

»Veselite se življenja, saj vam daje možnost ljubiti, delati, se igrati in gledati zvezde.«

Henry Van Dyke

Covid 19 zaznamoval pomlad

Zaradi razglašene epidemije v Sloveniji smo nekatere programe začasno prilagodili in preložili, nekatere, predvsem na področju dostopnosti do informacij, pa zaradi novih razmer okrepili. ●

EUD objavil poročilo ZDGNS o stanju epidemije v Sloveniji

ZDGNS je na željo EUD pripravila poročilo o izvajanju ukrepov v Sloveniji, posebej za področje oseb z okvaro sluha. ●

Logotip Evropske zveze gluhih

Srednja zdravstvena šola Ljubljana podarila ZDGNS blago z elastikami za izdelavo mask

ZDGNS je prejela donacijo Srednje zdravstvene šole v blagu in elastikami za izdelavo zaščitnih mask. Za donacijo se iskreno zahvaljuje-

mo in tudi v tej obliki nadaljujemo dobro sodelovanje. ●

Stavba Srednje zdravstvene šole Ljubljana

Radio Slovenija prilagaja radijske vsebine tudi v slovenski znakovni jezik in podnapise

Zahvaljujemo se Radiu Slovenija, ki je med razglašeno epidemijo nekatere vsebine predvajal po Multimedijem centru RTV SLO s tolmačem in podnapisi. Radio nadaljuje posebno skrb tudi za osebe z okvaro sluha. ●

Podnaslovljena radijska oddaja o tolmačih slovenskega znakovnega jezika v SZJ na TV Slovenija

Himna EU v slovenskem znakovnem jeziku – 9. maj, dan Evrope

Ko se Evropa in svet spopadata s posledicami pandemije covid-19, se še bolj zavedamo, kako pomembna sta mir in enotnost. Zveza društev gluhih in naglušnih

Slovenije je ob dnevu Evrope vse voditelje in ljudi po vsem svetu pozivala k miru in enotnosti, da bo »človek spet postal brat človeku«, kot je zapisano v besedilu evropske himne Oda radosti. Zveza je v počastitev dneva Evrope evropsko himno prvič približala tudi gluhim in njeno besedilo pretolmačila v slovenski znakovni jezik. Osebe z okvaro sluha so državljani Slovenije in tudi aktivni državljani Evrope. Pomembno je, da se ohranja mir in krepki enotnost, saj sta to temelja vsake zdrave družbe. Leta 2018 je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije gluhim prvič približala himno Republike Slovenije, ko jo je pretolmačila v slovenski znakovni jezik. Tako so prvič »slišali« to besedilo, katerega avtor je slovenski pesnik dr. France Prešeren. Tudi slovenska državna himna poziva k slogi in enotnosti med narodi. Oba poziva, naj bo »človek spet /.../ brat človeku« in naj »žive /.../ vsi narodi«, naj se ob dnevu Evrope ne glasita samo vsem ljudem sveta, ampak tudi osebam z okvaro sluha. Slovensko besedilo Evropske himne Oda radosti:

*Radost, od boga edina
hčerka ti Elizijaska!
V tvoje hrame nas stopinja vodi,
o božanstvena!*

*Tvoji čari časa teku
so pregnali kruto noč.
Človek spet je brat človeku,
kadar veje tvoja moč.*

*Komur se usoda smeje,
da mu je prijatelj zvest;
če se ob ženici greješ,
rad zavriskal bi do zvezd.*

*Res je srečen, kdor ob duši
svojo dušo si poji;
če pa sam je, naj ne ruši,
česar vsak deležen ni. ●*

Zaključen nadzor Fundacije FIHO na ZDGNS za leto 2019

Po več kot pol leta se je končal redni nadzor FIHO na ZDGNS. Po pregledu vseh zahtevanih gradiv in podanih pojasnil se je nadzor končal s pozitivnim sklepom in poročilom. ZDGNS nadaljuje svoje delo in poslanstvo še naprej izvaja v skladu s standardi in akti ter z upoštevanjem etičnih načel dela na področju invalidskega varstva. ●

Revizija, Nadzorni in Upravni odbor ZDGNS

Končala se je tudi vsakoletna revizija poslovanja ZDGNS, ki jo je opravil neodvisni revizor. S poročilom sta se seznanila tudi Nadzorni in Upravni odbor ZDGNS. Revizija je potrdila primerno in skladno finančno poslovanje ZDGNS. Nadzorni in Upravni odbor sta imela tudi svoji redni seji, na kateri sta obravnavala tekoče delo ZDGNS. ●

Matjaž Juhart imenovan za namestnika predsednika Programskega sveta RTV SLO

Matjaž Juhart, podpredsednik Programskega sveta RTV Slovenije

Dvoletno delo v programskem svetu je pokazalo, da je Matjaž Juhart primeren kandidat za novega namestnika predsednika, ko je nekaterim svetnikom potekel mandat, med drugim tudi dosedanjemu namestniku. Nadaljevalo se bo delo, velika pozornost pa bo namenjena predvsem dostopnosti vsebin, informacij in komunikacij za vse invalide, s posebno skrbjo tudi za osebe z okvaro sluha. ●

Odповed prireditve Mednarodni dan gluhih v Ljubljani za leto 2019

Mestno društvo gluhih Ljubljana je zaradi izredno nepredvidljivih razmer v epidemiji, ukrepov vlade in priporočil NIJZ glede covid 19 odstopilo od organizacije prireditve ob Mednarodnem dnevu gluhih v Ljubljani. Ker v tem trenutku nihče ne ve, kaj bo jeseni, in je nemogoče napovedati, kaj šele kar koli načrtovati, bomo na ZDGNS temu ustrezno poiskali druge oblike, ki bodo glede na takratne razmere seveda primerne. ●

Potrditev Akta o ustanovitvi Zavoda Inštitut za slovenski znakovni jezik

Po več kot 40-letnem delu pri razvoju slovenskega znakovnega jezika so organi ZDGNS soglasno potrdili ustanovitev Inštituta za slovenski znakovni jezik kot pravne osebe z namenom sistemskega razvoja znakovnega jezika in možnostjo kandidiranja na različne razpise v Sloveniji in EU. Usmeritve dela bodo upoštevale

Nacionalni program za jezikovno politiko in pobudo ZDGNS glede vpisa SZJ v Ustavo RS. Inštitut je že z različnimi oddelki deloval pri ZDGNS, zdaj pa se je zaradi nadaljnega razvoja znakovnega jezika preoblikoval v zavod. ●

Svetovanje na ZDGNS

Že nekaj let deluje posebno svetovanje tudi na ZDGNS. Društva so prvi stik in največkrat prvi vir svetovanja in informiranja. Marsikdo se spoprijema z izredno zahtevnimi stiskami v osebni, družinski ali poklicnem področju, pri čemer lahko pomagajo svetovalci in zunanji strokovnjaki. V zadnjem času je vse več stisk tudi na področju mentalnega oz. duševnega zdravja, za kar je potrebna posebna strokovna pomoč usposobljenih strokovnjakov. Če se kdo spoprijema s tovrstnimi stiskami, se lahko obrne na brezplačno pomoč za informacijo ali svetovanje. ●

Gluhi, naglušni, osebe s polževim vsadkom, osebe z gluhoslepoto, osebe s tinitusom, osebe z motnjo v duševnem razvoju, osebe z motnjo v duševnem zdravju, osebe s telesno oviranostjo, kasneje oglušeli

Z razvojem dela na področju oseb z okvaro sluha se srečujemo z različnimi pojavnimi oblikami okvare sluha, povezanimi z dodatnimi ovirami, motnjami ali okvarami. Strokovno delo zahteva poseben

pristop in upoštevanje specifik del z vsako skupino posebej. Na ZDGNS se zavedamo teh razlik in temu ustrezno je treba in bo treba razvijati strokovne pristope. Te razlike so pomembne tudi z upoštevanjem drugih meril, kot je starost, spol, socialno-ekonomski položaj ter posameznikov stan. Trudimo se najprej ozaveščati, nato usposablјati in izobraževati ter ponuditi strokovno in osebno podporo vsem, ki so vključeni v društva, pa tudi drugim. ●

Ustanovno srečanje Inštituta za SZJ

Organizirali smo predstavitev Inštituta za SZJ javnosti in prikazali delo vseh šestih oddelkov. K sodelovanju smo povabili vse zainteresirane. Zaradi trenutnih razmer je delo omejeno na daljavo, zagotovo pa se bo jeseni nadaljevalo s polno paro. ●

Udeleženci ustanovnega srečanja Inštituta za slovenski znakovni jezik

Izobraževalni center ZDGNS – Učimo se novih kretenj

Vsak mesec poteka enodnevno usposablјanje za vse o novih kretnjah, ki jih razvije skupina za standardizacijo. Vse kretnje so spro-

Člani skupine za razvoj SZJ

ti objavljene v slovarju SZJ, ki je brezplačno dostopen vsem. ●

Slovar SZJ – za sodne tolmače in delo na sodišču

Skupina za razvoj in standardizacijo kretenj se je posvetila raziskovanju, razvoju in standardizaciji posebnega področja tolmačenja, in sicer na sodiščih oz. pri sodnih postopkih. Zbrali smo ključne besede in skupina je raziskala kretnje za najpogostejše besede na področju sodnega tolmačenja. Posebno usposablјanje za to področje nas čaka v septembru. ●

Stavba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije

Tihe stopinje ZDGNS – gledališka predstava Ostržek

Zaradi posebnih razmer, povezanih s covidom 19, je bila predstava Ostržek predvajana v živo na spletni strani ZDGNS. Zahvaljujemo se vsem igralcem, režiserki in snemalni ekipi, ki so omogočili ogled predstave v živo. ●

Napovednik gledališke predstave v SZJ »Ostržek«

Brezplačna aplikacija Spletna TV ZDGNS

Zaradi lažje dostopnosti do informacij v znakovnem jeziku in

s podnapisi je na voljo aplikacija Spletna TV, ki omogoča hitrejše in lažje informiranje na prilagojen način. ●

Posvet Kvalitetno staranje oseb z okvaro sluha

Organizirali smo posvet ob mednarodnem dnevu ozaveščanja o nasilju nad starejšimi. Starejši so v vseh družbah ranljiva skupina. Če starosti dodamo še težko invalidnost, kot je izguba sluha, je ranljivost toliko večja. Postopna izguba sluha je najpogostejši spremljevalec staranja. Izguba sluha povzroča socialno izolacijo, nezmožnost polnočutnega vključevanja v družbo, oteženo dostopnost do informacij in komunikacij. Zaradi izgube sluha so starejši hote ali nehoti izpostavljeni neustreznim obravnavi okolice in svojcev ter velikokrat tudi nasilju. Izguba sluha povzroča hude duševne stiske, ki vodijo v motnje duševnega zdravja, kot so depresija, tesnoba, nasilje, odvisnosti, in pogosto tudi k samomoru. Starejši, ki so od rojstva gluhi ali ki postopoma izgubljajo sluh, so med štirimi stenami domačega ognjišča velikokrat popolnoma osamljeni in izločeni iz vsakodnevnega življenja. Po vključitvi v dom za starejše občane pa kljub prijazni strežbi osebja in primer-

Anton Petrič in dr. Andreja Poljanec, predavatelja na posvetu

nim bivalnim razmeram ostanejo osamljeni in mnogokrat prehitro končajo svojo življenjsko pot. ●

Sodelovanje z Inštitutom Antona Trstenjaka

Na področju vede o staranju in medgeneracijskega sodelovanja smo stkali dobre vezi z Inštitutom Antona Trstenjaka, s katerim bomo jeseni z različnimi oblikami izobraževanja in dela še poglobili sodelovanje. ●

Skrb za starejše osebe z okvaro sluha

Seminar ZDGNS – Plani 2021

Organizirali smo seminar na temo planiranja dela za leto 2021. Ob tem smo imeli tudi posebne predavatelje iz Komisije za preprečevanje korupcije (KPK) in Inštituta za socialno varnost, ki so tudi odgovorili na naša številna vprašanja. ●

Sašo Podobnik, svetovalec za integriteto in preventivo pri KPK

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o Radioteleviziji Slovenija

ZDGNS se aktivno vključuje v razpravo o Zakonu o RTV Slovenija, ki zagotavlja dostopnost do informacij s tolmačem in podnapisi in vsebinami za invalide. ●

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1B) – predlog LMŠ

ZDGNS se aktivno vključuje v razpravo o Zakonu o RTV Slovenija, ki zagotavlja dostopnost do informacij s tolmačem in podnapisi ter vsebinami za invalide. ●

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o medijih

Gre za izredno pomemben zakon, ki mora v medijskem prostoru v Sloveniji ponujati dostopnost za vse vrste invalidov in tudi za osebe z okvaro sluha. ZDGNS pri tem aktivno sodeluje. ●

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah

S predlogom zakona se v slovenski pravni red prenaša Direktiva EU o opravljanju avdiovizualnih medijskih storitev. Zakon prinaša več novosti glede dostopnosti programov za osebe z okvaro sluha. Tudi pri tem ZDGNS aktivno sodeluje. ●

Strategija razvoja televizijskih in radijskih programov 2021–2025

V okviru Agencije za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (AKOS) bodo jeseni stele aktivnosti glede te strategije, ki se dotika dostopnosti vsebin tudi za osebe z okvaro sluha. ZDGNS bo pozorno spremljala aktivnosti na tem področju. ●

Sprejem pri ministru za kulturo

Udeležili smo se sestanka z ministrom za kulturo, njegovim kabinetom in nekaterimi drugimi sodelavci na ministrstvu. Tema sestanka je bila dostopnost televizijskih programov za osebe z okvaro slu-

ha, s poudarkom na podnaslavljanju in razpoznavalniku tekočega govora. Sestanek je bil produktiven z nekaterimi obljubami, da se bodo temu področju posebej posvetili, ne nazadnje v prihajajočih spremembah zakonov. ●

Minister za kulturo Vasko Simoniti

Razpis Ministrstva za kulturo za razpoznavnik tekočega govora

Na ministrstvu za kulturo načrtujejo podporo ukrepom, ki bodo dolgoročno olajšali vključevanje gluhih in naglušnih v družbo. Idealna rešitev je razpoznavnik tekočega govora z velikim slovarjem besed. Ministrstvo za kulturo je na javnem razpisu Razvoj slovenščine v digitalnem okolju – jezikovni viri in tehnologije izbralo projekt RSDO, ki ga izvaja konzorcij izvajalcev s področja jezikovnih virov in tehnologij. Projekt je podprt s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj in državnega proračuna (skupna vrednost štiri milijone evrov), začel se je 1. 5. 2020 in bo končan 31. 8. 2023. Med cilji projekta sta tudi nadgradnja govornega korpusa ter razpoznavnik govora. Zaradi časovne, kadrovske in finančne omejitve bo v okviru projekta mogoče zagotoviti govorno bazo v obsegu 1000 ur, ki bo osnova za razvoj razpoznavnika tekočega govora. Ko bo projekt končan, bodo med drugim na voljo splošen razpoznavnik govora in dodatno dva domensko-specifična razpoznavnika, ki bosta preizkušena in ovrednotena. Vsi

Principi delovanja razpoznavalnika govora

izdelki in orodja bodo prosto dostopni in brezplačni, aktivnosti za izdelavo razpoznavalnika so ocenjene na skupno 978.145,44 evra (vključno z govornimi korpusi). V okviru projekta bo pripravljen tudi dolgoročen načrt za izdelavo robustnega razpoznavalnika govora z velikim slovarjem besed in načrt

izdelave razpoznavalnika govora v realnem času za domeno izobraževanja. Skratka, pripravljena bo osnova za nadaljnji razvoj splošnega razpoznavalnika govora z velikim slovarjem besed, pri katerem bi bilo smiselno sodelovanje tudi drugih deležnikov, od medijskih hiš, ministrstev, izobraževalnih, zdravstvenih, sodnih, upravnih in številnih drugih ustanov. Dolgletni trud ZDGNS pri prepričevanju odločevalcev je obrodil sadove. Veliko pričakujemo od rezultatov tega projekta, čeprav je premaknjen v daljše časovno obdobje. Predvsem si želimo, da projekt ne bi bil

namenjen samemu sebi, temveč da bi prinesel velike koristi naglušnim osebam in vsem starejšim ter drugim, ki zaradi slabšanja sluha težko dostopajo do informacij. ●

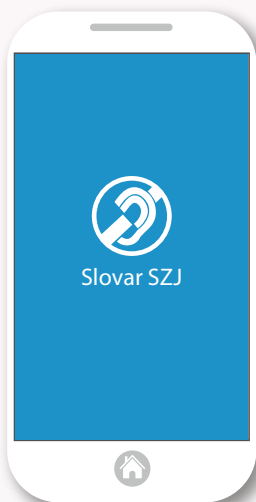
Obžalujemo, da je zaradi posebnih ukrepov vlad Slovenije in Avstrije preložen mednarodni posvet na teme gluhi in motnje duševnega zdravja, gluhi in motnje v razvoju duševnem razvoju ter gluhi in starejši, na katerem bi si ogledali primere dobrih praks iz tujine ter predvsem določili smernice dela za naprej. Dogodek je prestavljen na jesenski čas. ●

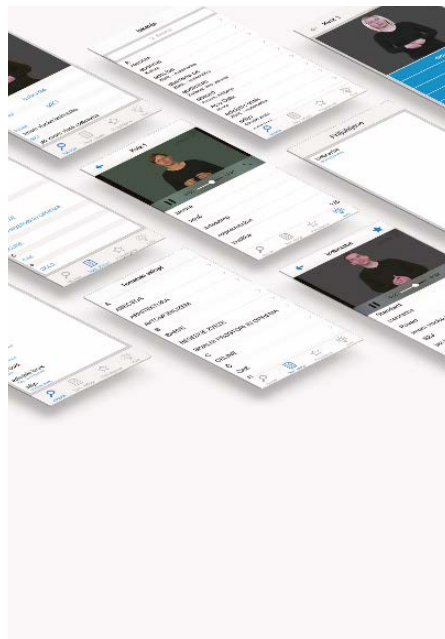
Ljubljana, Plešnikova 24
SI-1000
Tel: +386 (0)1 498 13 00
Fax: +386 (0)1 498 13 22
E-mail: info@szj.si
www.szj.si

Center za razvoj SZJ

Slovar SZJ

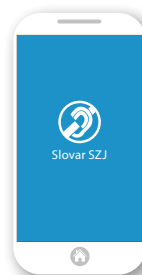

QR-KODA

Z mobilno aplikacijo Slovar SZJ si lahko zdaj ogledate videoposnetke v SZJ z uporabo optičnega čitalca QR-kod. Uporaba QR-čitalca je preprosta:

Korak 1 – Zaženite mobilno aplikacijo Slovar SZJ ter v meniju izberite QR (spodaj desno).

Korak 2 – Mobilni aparat usmerite na določeno QR-kodo na listu glasila IST.

1 Namesti aplikacijo

2 Poskeniraj QR-kodo

3 Predvajaj video

POSVET O KAKOVOSTNEM STARANJU OSEB Z OKVARO SLUHA

Anton Petrič (vir: Delo.si)

Postopna izguba sluha je najpogostejši spremljevalec staranja. Starejši, ki so ranljiva skupina v vseh družbah, se postopno umikajo iz družbe in postajajo družbeno izolirani. Posledice pomanjkanja kakovostnih odnosov in komunikacije so vse prej kot zanemarljive, saj lahko povzročijo hude duševne stiske, ki vodijo v motnje duševnega zdravja, denimo depresijo, tesnobo, različne oblike odvisnosti in celo samomor. Posebej boleče je za starostnike, če jih svojci zaradi neznanja ne obravnavajo ustrezno in prihaja do nesporazumov, so poudarili pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije (ZDGNS), ki je ob mednarodnem dnevu ozaveščanja o nasilju nad starejšimi organizirala posvet Kvalitetno staranje oseb z okvaro sluha. Ključna govornika sta bila Anton Petrič, strokovni delavec na ZDGNS, in dr. Andreja Poljanec s fakultete za psihoterapevtsko znanost univerze Sigmunda Freuda v Ljubljani, ki orje ledino v proučevanju povezanosti izgube sluha z motnjami v duševnem razvoju.

Izguba sluha je pri starejših ena od najpogostejših okvar, to se med staranjem zgodi vsakemu drugemu. Anton Petrič, ki je tudi sam gluh in uporablja znakovni jezik, je poudaril, da v Sloveniji po splošnih podatkih živi 200.000 ljudi z okvaro sluha. Od teh jih približno 77.000 nosi slušni aparat. Vsako leto približno 18.000 ljudi na novo pridobi ta pripomoček in vsako leto se rodi okoli 15 otrok z okvaro sluha. Okvaro sluha ima kar 64 odstotkov ljudi, starejših od 60 let, in namenjati bi jim bilo treba

posebno pozornost. Zaradi težav pri komuniciranju z okolico lahko okvara sluha močno vpliva na njihovo duševno zdravje, pogosto so izpostavljeni neustreznim obravnavi okolice in celo nasilju. Politika in celotna družba bi morali ljudem z okvaro sluha namenjati več pozornosti, so ob mednarodnem dnevu ozaveščanja o nasilju opozarjali udeleženci posveta.

- V Sloveniji živi 200.000 ljudi z okvaro sluha.
- Kar 64 odstotkov gluhih je starejših od 60 let.
- Slušni aparat pri nas nosi 77.000 ljudi.
- Vsako leto približno 18.000 ljudi na novo pridobi slušni pripomoček.
- Vsako leto se rodi okoli 15 otrok z okvaro sluha.

Na ZDGNS posebno pozornost namenjamo celotnemu spektru ljudi z okvaro sluha, med katere spadajo gluhi, naglušni, ljudje s polževim vsadkom, z gluhoslepoto, motnjami v duševnem razvoju,

težavami v duševnem zdravju, ljudje s tinitusom, to je piskanjem in šumenjem v ušesih, in s telesno okvaro. Posebno skrb namenjajo tudi starejšim z okvaro sluha, ki se pogosto spoprijemajo s presbikusisom, to je postopnim izgubljanjem sluha, pri čemer velikokrat sploh ne ugotovijo, da se jim sluh slabša. Petrič je opozoril, da se v svetu o postopni izgubi sluha, presbikusisu, veliko govori, pri nas pa je ta težava premalo znana in je medicina resneje ne obravnava. Prizadene polovico ljudi, starih nad 75 let. Lahko je blaga, zmerna ali huda. Včasih vodi v gluhoto, trajno izgubo sluha, in počasi povzroči tudi druge bolezni. Nevarna je zato, ker je takrat, ko starejši ugotovi, da izgublja sluh, pogosto že prepozno.

Izguba sluha poleg ekonomske izgube vpliva na kakovost celotnega življenja, je pojasnil Petrič, na psihično in fizično zdravje ter na družinske odnose. Pri tistih, ki je ne zdravijo, se pogosto razvijejo še depresija, tesnoba in občutek, da ne spadajo več v družbo, zato se je izogibajo. Zaradi izolacije se

Anton Petrič in dr. Andreja Poljanec – predavatelja na posvetu o kvalitetnem staranju oseb z okvaro sluha

manj gibajo in telovadijo, lahko postanejo alkoholiki, se nezdravo prehranjujejo, vse to pa pripelje do slabega telesnega zdravja, vpliva na razvoj sladkorne bolezni, visokega krvnega tlaka ter bolezni srca in ožilja.

»Med nami je veliko starejših iz izgubo sluha, ki niso deležni ustrezne zdravstvene in socialne oskrbe doma ali v domovih za starejše. S sluhom izgubijo tudi normalno komunikacijo z okolico, okolica se počasi umika, kar vodi v duševno hiranje. To pa je začetek čustvenega in telesnega propada,« je poudaril Petrič.

Kot je dejal, se na zvezi trudijo poskrbeti za ljudi, ki nimajo primerne oskrbe, in jih vključiti nazaj v družbo. To je mogoče s prilagojeno tehniko komuniciranja, in sicer z znakovnim jezikom, tehničnimi pripomočki, na primer indukcijsko zanko, prav tako z medicinskimi pripomočki, kot sta slušni aparat in polžev vsadek. Na voljo so tudi tablice, računalniki, mobiteli, videokamera, ki omogoča komunikacijo na daljavo, prenosna indukcijska zanka, FM-sistem, luči s svetlobnimi signali ... Za premagovanje izolacije pa so zelo pomembni družabništvo, psihosocialna pomoč s prilagojeno komunikacijo in svetovalne storitve ZDGNS za starejše, ki se

spoprijemajo s temi težavami, in njihove svojce.

Dr. Poljančeva poudarja, da se naglušni včasih še težje znajdejo kot gluhi, ki v tej skupnosti živijo od rojstva. Ne glede na to, kdaj se zgodi izguba sluha, pa so s tem močno prikrajšani za zdravo in polno življenje: »Žalostno in tragično je, da ko človek ne sliši in se sam začne umikati iz družbe, ker ne more komunicirati, ga tudi drugi začnejo zavračati, kajti komunikacija z gluhi in naglušnimi je zahtevna in naporna, zanjo je potrebno več energije, usmerjenosti in potrpljenja.«

Tako gluhi in naglušni začnejo izgubljati socialni stik, občutek bližine, pripadnosti in povezanosti, tudi zaradi pomanjkanja sočutja, empatije in čustvenega stika. Če je to pogosto, se pri gluhem ali naglušnem v možganih začne pojavljati bolečina, zelo primerljiva s fizično, kažejo sodobne raziskave. »Nekdo, ki je vsak dan neslišan in nerazumljen, je od te bolečine čedalje bolj utrujen. Sam je ne moreš pomiriti, ostaja živa in neprenehoma porablja našo energijo. Če se družba, strokovni delavci v domovih za starejše in vsi deležniki premalo zganemo, da bi za te ljudi bolje poskrbeli, se ta nakopičena energija začne usmerjati v energijo proti sebi, v občutke

krivde, osamljenosti, kar zelo pogosto vodi v depresijo,« opisuje dr. Poljančeva.

Kot pravi, bi lahko s tem pojasnili en vidik pojavljanja duševnih motenj pri gluhih in naglušnih. Drugi je oslABLJENA komunikacija z drugimi, ker ni tankočutnosti in drobnih odtenkov tega, kako bomo neko stvar sporočili in razumeli: »Glas ima pri čustvovanju skoraj nenadomestljivo vlogo. V njem je veliko odtenkov, tonov, dolžine, višine, jakosti. Prav tako kot gluhi uporabljamo mimiko in geste, vendar so gluhi prikrajšani za občutljive odtenke, ki naša življenja bogatijo. To pomeni, da mora gluhi vse izraziti s telesom. Gluhota krni pestrost odnosov. Prepričana sem, da je to tudi vzrok, da je v skupnosti, kjer gluhi bivajo, in v njihovih odnosih tudi več nasilja,« razlaga dr. Poljančeva.

Naša družba bi se tega morala zavedeti, dodaja, in poskrbeti za izobraževanje o komuniciranju z gluhi in naglušnimi. »Ko z nekom, ki ne sliši, začnemo glasno govoriti, se ne zavedamo, da jakost našega glasu ne bo vplivala na to, da bo slišal. Naše vpitje vpliva na slušni aparat tako, da naglušnemu brenči v glavi. Ob tem naš izraz na obrazu tudi pokaže, da izgublamo potrpljenje in v nas narašča nemir. Z jakostjo glasu in nesproščeno mimiko pa gluhega odbijemo, ne pa pridobimo,« opozarja Poljančeva.

Pogosto se ne zavedamo, da so oči in artikulacija ustnic in rok zelo dobra kombinacija razumevanja in sporazumevanja, česar bi se lahko naučil vsak. Glede na to, koliko gluhih in naglušnih je med nami, bi se lahko s takšnimi izobraževanji, ki so v svetu bolj razvita, pri nas pa jih še ni, družba opolnomočila, da bi se gluhi in naglušni med nami bolje poču-

tili, je prepričana dr. Andreja Poljanec: »Ena od zanimivih oblik je tudi skupinsko druženje z moderatorjem, kjer se lahko gluhi in naglušni, ki živijo doma ali v domovih za starejše, srečujejo in z

njim prilagojenimi komunikacijskimi možnostmi predebatirajo teme, ki jih zanimajo. Tako krepijo občutek povezanosti in pripadnosti, ki je najpomembnejši za zadovoljstvo in srečo v življenju.«

»Izguba sluha ločuje človeka od človeških pristnih odnosov, brez teh pa življenje izgubi kakovost bivanja,« je predsednik ZDGNS Mladen Veršič zapisal v izjavi za javnost. ●

POGOSTA VPRAŠANJA IN ODGOVORI O TURISTIČNIH BONIH

📄 Povzel: Anton Petrič (vir: Finančna uprava Republike Slovenije)

Kdo je upravičen do bona in v kakšni višini?

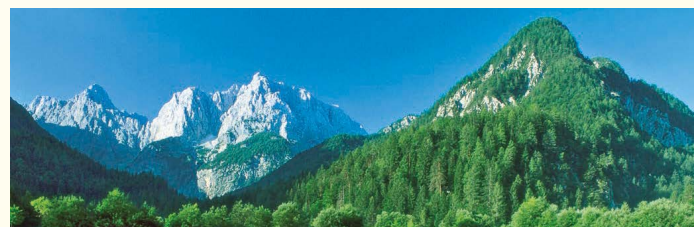
Upravičenec do bona je oseba s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji na dan 13. 3. 2020, ki je:

- polnoletna oseba oz. oseba, ki bo v letu 2020 dopolnila 18 let (rojena v letu 2002 ali prej), in je upravičena do bona v višini 200 evrov,
- mladoletna oseba (rojena po letu 2002) in je upravičena do bona v višini 50 evrov.

Kdaj bom prejel bon?

Upravičenci bonov ne bodo prejeli, saj bon ne obstaja v fizični obliki, temveč je evidentiran kot dobroimetje v korist upravičenca v informacijskem sistemu FURS (eDavki), do katerega bodo imeli dostop vsi ponudniki storitev. Vse v zvezi z unovčitvijo bona bodo upravičenci lahko uredili pri ponudniku storitve, kjer bodo nameščeni.

Upravičenci lahko stanje svojega bona spremljajo v mobilni aplikaciji eDavki. Na naslednjih povezavah najdete preprosta navodila, kako si namestite eDavke na računalniku (<https://edavki.durs.si/EdavkiPortal/OpenPortal/pages/registration/intro.aspx>) ali na telefonu (https://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/poslovanje_z_nami/e_davki/mobilna_aplikacija_edavki/#c6490). Za pomoč se lahko obrnete na klicni center za pomoč uporabnikom na telefonski številki 05 297 68 00 ali elektronski pošti sd.fu@gov.si.

Za kakšno storitev lahko unovčim bon?

Bon se lahko unovči le za nastanitev ali za nastanitev z zajtrkom. Stroške drugih storitev (npr. večerje, garaže ...) in turistično takso je treba poravnati z drugimi plačilnimi sredstvi. Pri tem ni potrebno ločeno izdajanje računov, vse storitve so lahko zaračunane na enem računu.

Ali je mogoče bon unovčiti pri koriščenju polpenziona ali drugega paketa, pri čemer pa se bon unovči le za nočitev z zajtrkom, preostalo pa upravičenec doplača?

Da, to je mogoče. Na računu je lahko naveden npr. polpenzion, pomembno je le, da se bon unovči le v višini vrednosti nočitve z zajtrkom, preostalo je treba poravnati z drugimi plačilnimi sredstvi. Ob tem je bistveno še, da je ponudnik storitve ob morebitnem nadzoru sposoben pojasniti vrednost nočitve z zajtrkom (obstaja cenik).

Za kakšno storitev se bon lahko unovči v kampu, kjer se ne zaračunava nastanitev oz. nastanitev z zajtrkom, temveč je struktura obračunavanja storitve nastanitve sestavljena iz ločenega prikaza stroškov nočitve/osebo, parcele in elektrike?

Bon se lahko unovči za nastanitev ali za nastanitev z zajtrkom. Sam zakon ne vsebuje posebne definicije »nastanitve«, zato se v primeru nastanitve v kampih lahko izhaja iz analogije zaračunavanja stroškov nastanitve v hotelskih sobah. Pri nastanitvah v hotelu se gostu ne zaračunajo ločeno stroški za nočitev in storitev uporabe sobe ter elektrike. Vse to skupaj se šteje kot nočitev in gost v okviru plačila nočitve plača tudi sobo ter elektriko. Unovčenje bona v kampu je torej mogoče za stroške nočitve/osebo, parcele, elektrike in vode. Stroške drugih storitev in turistično takso je treba po-

ravnati z drugimi plačilnimi sredstvi. Enako velja tudi pri pavšalu. Bon se lahko unovči le za prej navedene storitve znotraj pavšala, ob tem pa je bistveno še, da je ponudnik storitve ob morebitnem nadzoru sposoben pojasniti vrednost teh storitev (obstaja cenik).

Kako se v kampih unovči turistični bon za plačilo pavšala?

Pavšal je lahko predmet unovčitve bonov, vendar mora ponudnik zagotoviti dejanske podatke o vsakokratni nastanitvi (datum prihoda in datum predvidenega odhoda, sorazmeren delež pavšala kot vrednost bona, podatke o računu – en račun je mogoče vnesti večkrat). Če gost plača nastanitev s turističnim bonom, mu mora ponudnik izdati davčno potrjen račun, saj se plačilo s turističnim bonom za namene davčnega potrjevanja računov šteje za plačilo z gotovino. Pri tem ni pomembno, če je le del računa plačan s turističnim bonom, drug del pa npr. neposredno z nakazilom na TRR. Če je bil pavšal prvotno že plačan na transakcijski račun in račun ni bil predmet davčnega potrjevanja, bo treba ob plačilu s turističnim bonom naknadno izvesti postopek potrditve takega računa. Zavezanec bo moral podatke o računu posredovati davčnemu organu v desetih delovnih dneh od dneva plačila računa. V tem primeru kupcu ne bo treba izdati še enega računa, na katerem bi bila oznaka EOR.

Kako se bon unovči oziroma izplača?

Upravičenec je ob prijavi dolžan seznaniti ponudnika storitev, da bo za opravljeno storitev unovčil bon. Upravičenec pri ponudniku storitev bon unovči tako, da ponudnik storitve vnese podatke o upravičencu in znesek unovčenega bona v sistem eDavki, upravičenec pa potrdi koriščenje bona s podpisom predpisanega obrazca Potrditev unovčitve bona ter predložitvijo kopije identifikacijskega dokumenta. Obrazec za pisno potrditev unovčitve bona prejme upravičenec pri ponudniku storitev (na recepciji). Če skupaj letuje več oseb (npr. družina), vsi člani pisno potrdijo koriščenje bona na enem obrazcu.

Bon bo unovčen na dan odhoda oziroma na dan, ko bo ponudnik storitve za opravljeno storitev izdal račun. Račun se izda za celotno vrednost storitve, pri čemer upravičenec za del, ki se lahko plača z bonom, unovči bon, preostanek pa doplača z drugimi plačilnimi sredstvi.

Potrditev upravičenca o unovčitvi bona je podlaga za izplačilo vrednosti unovčenega bona, ki ga FURS praviloma izplača ponudniku storitve. Izjemoma bo FURS povračilo v vrednosti unovčenega bona izplačal upravičencu, ki bo opravljeno storitev ponudniku storitve plačal (založil), in sicer takrat, ko je pri ponudniku sto-

ritev onemogočen dostop do informacijskega sistema FURS. Tu gre za primere, ko ponudnik storitev nima internetne povezave (in ne za primere začasnega nedelovanja interneta). Tak primer je npr. planinska koča, kjer zaradi lokacije internetna povezava ni možna. V takih izjemnih primerih bo gost plačal poln znesek računa, ponudnik pa mu bo izdal Potrdilo o unovčitvi bona z izplačilom upravičencu in v roku treh dni po odjavi gosta v informacijski sistem FURS-a vnesel podatke za povračilo sredstev bona upravičencu.

FURS izplača ponudniku storitve oziroma upravičencu sredstva v višini unovčenih bonov na njegov plačilni račun, vpisan v davčni register, v naslednjih rokih:

- za bone, unovčene od 1. do 15. dne v mesecu, se izplačilo izvede do zadnjega dne v mesecu,
- za bone, unovčene od 16. do zadnjega dne v mesecu, se izplačilo izvede do 15. dne v naslednjem mesecu.

Ali lahko ponudnik storitve sam unovči bon, ki ga je prej na željo upravičenca do bona rezerviral, upravičenec pa je rezervacijo tik pred zdajci odpovedal?

Ne, ponudnik storitve ne sme sam unovčiti bona. Pogoj za unovčitev bona je opravljena storitev ter Priloga 1, ki jo izpolni upravičenec.

V primeru odpovedi rezervacije mora ponudnik storitve stornirati rezervacijo bona.

V kakšnem časovnem obdobju bo mogoče unovčiti bone?

Boni se bodo lahko unovčili od 19. 6. 2020 (prva možna nočitev 19.–20. 6. 2020) do 31. 12. 2020 (zadnja možna nočitev 30.–31. 12. 2020).

Kako lahko unovči bon mladoletna oseba?

Bon, ki se glasi na mladoletnega upravičenca, unovčijo zanj starši oziroma zakoniti zastopnik ali druga oseba, h kateri je mladoletni upravičenec z odločbo pristojnega organa zaupan v varstvo in vzgojo in za mladoletnega upravičenca dejansko skrbi (npr. rejnik, odgovorna oseba zavoda, kamor je mladoletni upravičenec nameščen). Ta oseba opravi pisno potrditev unovčenja bona na predpisanem obrazcu Potrditev unovčitve bona, in sicer tako, da ga izpolni, podpiše ter priloži kopijo identifikacijskega dokumenta mladoletnega upravičenca (če ga ta ima).

Kako lahko preverim stanje bona za svojega otroka?

Za otroka lahko preverite stanje bona, vendar je treba predhodno (za otroka) urediti zunanje poob-

lastilo. Povezava do obrazca: https://edavki.durs.si/OpenPortal/Dokumenti/edp_pe_2.i.docx

Pooblastitelj je otrok, pooblaščenec pa je eden od staršev.

Ali otrok bon lahko unovči, ko gre na počitnice s tretjo osebo (npr. starimi starši, sosedi, športnim klubom ...)?

Da. Če bon za upravičenca, ki ima zakonitega zastopnika oziroma skrbnika (otrok ali polnoletna oseba, ki je postavljena pod skrbništvo), unovči oseba, ki ni njegov zakoniti zastopnik oziroma skrbnik, mora ponudniku storitev predložiti obrazec Izjava zakonitega zastopnika oziroma skrbnika za unovčitev bona upravičenca po tretji osebi, ki jo podpiše zakoniti zastopnik oziroma skrbnik mladoletnega upravičenca. Tretja oseba na podlagi te izjave lahko pri ponudniku storitev opravi pisno potrditev unovčenja bona na predpisanem obrazcu Potrditev unovčitve bona, in sicer tako, da ga izpolni, podpiše ter priloži kopijo identifikacijskega dokumenta mladoletnega upravičenca (če ga ta ima).

Ali je bon prenosljiv in kako ga lahko prenesem?

V zakonu je določena prenosljivost bona med:

- sorodniki v ravni vrsti do drugega kolena (stari starši, starši, otroci, otroci zakonca ali zunajzakonskega partnerja, vnuki),
- zakonci, zunajzakonskimi partnerji,
- partnerji v sklenjeni ali nesklenjeni partnerski zvezi (zveza dveh istospolnih partnerjev),
- otroci in njihovimi zakonitimi zastopniki, če to niso njihovi starši.

Oseba, ki bo pridobitelj prenesenega bona, mora izpolnjevati pogoj stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji na dan 13. 3. 2020.

Bon je prenosljiv na podlagi podpisanega obrazca Izjava upravičenca o prenosu bona, ki jo podpiše upravičenec (prenosnik), pridobitelj pa jo mora ob koriščenju bona predložiti ponudniku storitve. Če svoj bon prenaša mladoletna oseba ali polnoletna oseba pod skrbništvom, mora izjavo podpisati njegov zakoniti zastopnik oziroma skrbnik.

Bon je mogoče prenesti le enkrat (pridobitelj ga ne more prenesti naprej), in sicer v celotni vrednosti bona. Če je upravičenec bon delno že koristil, bona v preostali vrednosti ni mogoče več prenesti. Preneseni bon pa lahko pridobitelj unovči le naenkrat (v celoti ali v poljubnem nižjem znesku). Če ne porabi vseh sredstev prenesenega bona, preostanek prenesenega bona zapade.

Ali je znesek bona deljiv in lahko unovčim posamezni bon za več opravljeni storitev v manjših zneskih?

Znesek lastnega bona je deljiv in se lahko unovči v večkratnem znesku. Preneseni bon pa lahko pridobitelj unovči le naenkrat (v celoti ali v poljubnem nižjem znesku). Če ne porabi vseh sredstev prenesenega bona, preostanek prenesenega bona zapade.

Kako lahko najbolj racionalno unovčim svoj in preneseni bon?

Če znesek storitve presega vrednost lastnega bona (npr. 350 EUR), predlagamo, da najprej unovčite preneseni bon, saj ga lahko koristite samo enkrat, preostanek prenesenega bona pa zapade. V tem primeru bo unovčenih 200 EUR prenesenega bona, preostanek (150 EUR) pa bo plačan z delom vašega bona. Svoj bon namreč (v nasprotju s prenesenim) lahko izkoristite v več delih. To pomeni, da boste 50 EUR svojega bona lahko izkoristili še kje drugje.

Ali mi ponudnik storitve lahko za plačilo z bonom zaračuna višjo ceno storitve?

Če upravičenec storitev plača z bonom, mu ponudnik storitve za istovrstno storitev ne sme zaračunavati višje cene kot pri plačilu z drugimi plačilnimi sredstvi, sicer se ponudnik storitve kaznuje za prekršek. Nadzorni organ, kamor lahko podate prijavo, je Tržni inšpektorat Republike Slovenije.

Ali lahko znesek dobim izplačan ali pa bon koristim kasneje, če ga ne bom mogel izkoristiti do 31. 12. 2020?

Ne. Če upravičenec bona ne unovči do 31. decembra 2020, ne more zahtevati izplačila bona v denarju niti ga ne more unovčiti pozneje.

Ali so boni obdavčeni?

Ne. Ne glede na zakon, ki ureja dohodnino, se od bona ne plača dohodnina.

Ali unovčitev bona vpliva na pravice iz javnih sredstev (npr. otroški dodatek, socialno pomoč ...)?

Ne. Bon se ne šteje v dohodek pri uveljavljanju pravic po predpisih, ki urejajo pravice iz javnih sredstev.

Ali se bon deduje?

Ne, zakon določa, da se bon ne deduje. Bona, ki ga upravičenec pred smrtjo ni sam unovčil ali prenesel na drugo osebo, ni mogoče unovčiti. Če pa je upravi-

čeneč pred smrtjo bon prenesel na drugo osebo, ta lahko tak bon unovči.

Eden od staršev rezervira nastanitev za vso družino, ki bo plačana z boni vseh družinskih članov (staršev in otrok). Ali je treba račun izdati vsakemu članu družine posebej?

Ne, ponudnik storitev izda le en (skupni) račun naročniku storitve (staršu).

Ali je treba na računu za opravljeno storitev navesti tudi način plačila z boni?

Ne, po DDV-zakonodaji način plačila ni določen kot obvezen podatek na računu in ga ni treba navesti, lahko pa se navede.

Ali se plačilo računa z bonom šteje za plačilo z gotovino in ga je treba davčno potrditi prek davčne blagajne?

Da, za namene davčnega potrjevanja računov gre pri plačilu z bonom za plačilo z gotovino (je način

plačila, ki ni neposredno nakazilo na transakcijski račun, odprt pri ponudniku plačilnih storitev), zato je tak račun predmet davčnega potrjevanja računov po Zakonu o davčnem potrjevanju računov – ZDavPR. Pri tem ni pomembno, ali je račun le delno plačan z bonom, delno pa npr. neposredno z nakazilom na TRR. Seveda pa mora ponudnik storitev v svojem knjigovodstvu ustrezno evidentirati unovčene bone, za katere bo prejel povračilo sredstev od FURS.

Za davčne zavezanca je za izdajo davčno potrjenih računov brezplačno na voljo tudi aplikacija MiniBlagajna. Lahko pa se izda račun iz vezane knjige računov, vendar je treba v takem primeru podatke iz tako izdanega računa posredovati v davčno potrjevanje (v aplikaciji MiniBlagajna) najpozneje do 10. v mesecu, ki sledi mesecu, ko je račun izdan. Pred začetkom izdajanja računov mora zavezanec vezano knjigo računov potrditi prek svojega uporabniškega računa na portalu eDavki. ●

PRVEGA JULIJA BREZPLAČNI JAVNI MEDKRAJEVNI POTNIŠKI PROMET ZA VSE UPOKOJENCE

✉ Valerija Škof (vir: www.gov.si)

Od 1. julija je za upokojence, invalide oziroma imetnike invalidske evropske kartice, vojne veterane in starejše od 65 let medkrajevni javni potniški prevoz brezplačen. To pomeni, da se lahko po Sloveniji brezplačno vozijo z vlaki ali avtobusi. To pa ne velja za mestni potniški promet.

Brezplačne vozovnice bodo lahko izkoristili:

- upokojenci,
- imetniki invalidske evropske kartice,
- vojni veterani in
- starejši od 65 let.

Do brezplačne vozovnice so upravičeni tisti člani omenjenih družbenih skupin, ki niso v delovnem razmerju, ne opravljajo samostojne registrirane dejavnosti, niso poslovodne osebe gospodarske družbe ali direktorji zasebnih zavodov.

Upravičenci lahko vlogo za pridobitev vozovnice oddajo od 24. junija dalje na predpisanem obrazcu, ki ga vložijo na prodajnih mestih enotnih vozovnic

Od julija so avtobusi in vlaki brezplačni za upokojence, invalide in vojne veterane.

ali ga na Ministrstvo za infrastrukturo naslovijo po navadni oziroma elektronski pošti.

Upravičencev do brezplačne vozovnice pod naštetimi pogoji je v Sloveniji okoli šeststo tisoč, zato na Mi-

nistrstvu za infrastrukturo opozarjajo, da bi na prodajnih mestih lahko nastala velika gneča. Zaradi zmanjševanja tveganj okužbe z novim koronavirusom priporočamo, da vlagatelji obrazce za pridobitev vozovnice raje oddajo po običajni oziroma elektronski pošti.

Upravičenci bodo lahko prejeli vozovnico po pošti po povzetju (v tem primeru bodo morali poleg stroška izdaje kartice plačati tudi poštnino) ali pa bodo vozovnico prevzeli na katerem od prodajnih mestih integriranega javnega potniškega prometa ali na prodajnem mestu Slovenskih železnic, kjer bodo plačali strošek izdaje kartice.

Stroški izdaje kartice bodo za upravičenca znašali tri evre. Kartica bo veljavna eno leto od začetka meseca, v katerem je bila izdana. Priporočajo, da upravičenci s postopkom pridobivanja kartice ne hitijo in si jo priskrbijo šele takrat, ko nameravajo medkrajevnih javni potniški promet tudi zares uporabiti.

Vse uporabnike javnega potniškega prometa ob tem še opozarjajo, da je na avtobusih in vlakih treba upoštevati pravila in priporočila Nacionalnega inštituta za javno zdravje. Ta zahtevajo obvezno nošenje obrazne maske, razkuževanje rok in vzdrževanje minimalne razdalje med potniki 1,5 metra.

Pridobitev brezplačne vozovnice

Upravičenci izpolnijo predpisano vlogo oziroma obrazec, ki je med drugim objavljen na spletni strani

Ministrstva za infrastrukturo (<https://www.gov.si/novice/2020-06-23-prvega-julija-brezplacni-javni-medkrajevni-potniski-promet-za-vse-upokojuje/>).

Upravičenci poleg izpolnjenega obrazca na prodajnih mestih predložijo osebni dokument, izkaznico vojnega veterana oziroma evropsko kartico ugodnosti za invalide. Tistim, ki vlogo oddajajo po pošti ali e-pošti, omenjenih dokumentov ni treba prilagati. Upravičenci, ki bodo vlogo oddajali po navadni pošti, naj jo pošljejo na naslov Ministrstvo za infrastrukturo, Langusova ulica 4, 1535 Ljubljana, s pripisom »brezplačna vozovnica Slovenija«.

Upravičenci, ki bodo vlogo oddali po elektronski pošti, naj jo pošljejo na elektronski naslov mzi.bv@gov.si in v zadevo e-pošte napišejo »brezplačna vozovnica Slovenija«.

Upravičenci, ki želijo vlogo oddati fizično, se lahko zglasijo na enem od prodajnih mest, kjer so na voljo enotne vozovnice javnega potniškega prometa.

Upravičenci bodo lahko prejeli kartico po pošti po povzetju (v tem primeru bodo morali poleg stroška izdaje kartice plačati tudi poštnino) ali pa bodo kartico prevzeli na katerem od prodajnih mestih integriranega javnega potniškega prometa ali na prodajnem mestu Slovenskih železnic, kjer bodo plačali strošek njene izdaje. Če boste kartico prevzeli na Avtobusni postaji v Ljubljani, vam bodo tam zaračunali še dodatna 2 evra provizije. ●

UKREPI, SPREJETI V PKP4, SLOVENIJO PRIPRAVLJAJO NA DRUGI VAL NOVEGA KORONAVIRUSA

📄 Povzel: Anton Petrič (vir: www.gov.si)

Vlada Republike Slovenije je na junijski seji določila besedilo predloga Zakona o interventnih ukrepih za pripravo na drugi val covid-19 (PKP4) in ga predložila v obravnavo in sprejetje Državnemu zboru Republike Slovenije po nujnem postopku. Predlog zakona nadomešča predlog novele PKP3.

Kot je dejal vladni govorec Jelko Kacin, gre za ukrepe, ki Slovenijo pripravljajo na drugi val novega

koronavirusa. S PKP4 se spreminjajo in dopolnjujejo začasni ukrepi za omilitev in odpravo posledic epidemije na področju dela, delovnih razmerij, štipendij in socialnega varstva.

Poglavitne rešitve se nanašajo na:

- podaljšanje ukrepa čakanja na delo,
- določitev in plačilo nadomestila za odrejeno karanteno, zajeti so tudi

- ukrepi s področja institucionalnega varstva po Zakonu o socialnem varstvu ter
- mobilna aplikacija za obveščanje o stikih z okuženimi.

Podaljšanje trajanja ukrepa delnega povračila nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo, uveljavitev povračila nadomestila plače v primeru odrejene karantene.

S predlogom zakona se podaljšuje trajanje ukrepa delnega

povračila nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo do 31. julija 2020. Podaljšanje bo možno do 30. septembra 2020.

V predlogu zakona je tudi nekaj dopolnitev, ki bodo zagotovile boljši in učinkovitejši nadzor nad ukrepom skrajšanega delovnega časa in čakanja na delo.

Poleg tega je namen predloga zakona tudi blaženje učinkov zaradi delavcu odrejene karantene v breme delodajalca, ko se ta ne more izogniti odsotnosti delavca, ki dela ne more opravljati, in mu ni mogoče odrediti dela na domu, mu pa mora delodajalec na podlagi delovnopravne zakonodaje zagotoviti nadomestilo plače za čas odsotnosti. Predlog zakona tako delodajalcem omogoča uveljavitev povračila nadomestila plače tudi za te primere, delavci pa bodo upravičeni do nadomestila plače, pri čemer bo višina nadomestila odvisna od vzroka za izdajo odločbe o karanteni. Upravičenost do povračila nadomestil plače zaradi odrejene karantene bo po PKP4 trajala najdlje do 30. septembra 2020.

Predlog zakona vzpostavlja podlago za delovanje mobilne aplikacije

Cilj zakona je zaščititi zdravje ljudi, preprečiti širitev okužbe in pomagati državljanom in državljan-kam. S tem namenom predlog za-

kona vzpostavlja tudi podlago za delovanje mobilne aplikacije za obveščanje zdravih oseb o stikih z okuženimi z novim koronavirusom in osebami, ki jim je bila odrejena karantena. Namestitev in uporaba mobilne aplikacije bo prostovoljna in brezplačna, razen kadar je oseba potrjeno pozitivna na virus oziroma ji je bila odrejena karantena – v teh primerih si mora ta oseba mobilno aplikacijo obvezno namestiti tako, da se lahko vanjo vnese naključna koda. Aplikacija temelji na določbah zakona o nalezljivih boleznih.

Epidemiološka slika v naši bližnji sosesčini se slabša, obstaja možnost umika Hrvaške z zelenega seznama

Jelko Kacin je posebej omenil razmere v Bosni in Hercegovini, Severni Makedoniji, Srbiji, Črni gori, na Kosovu, v Albaniji in Bolgariji ter na Hrvaškem in v Grčiji, ki je edina od omenjenih držav na t. i. zelenem seznamu.

Slovenija še posebej pozorno spremlja razmere na Hrvaškem, kjer se je število okuženih v zadnjih dneh drastično povečalo. Največje žarišče je v Zagrebu. Kacin je dodal, da je premier Janez Janša v stiku s hrvaškim premierjem Plenkovićem. Slovenija pričakuje, da bo Hrvaška sprejela ustrezne ukrepe in prepovedala množično zbiranje ljudi na zabavah.

Glede Hrvaške je še dejal, da obstaja možnost, da jo bo Slovenija umaknila s seznama varnih držav, če bo presegla mejo deset okužb na sto tisoč prebivalcev. Kacin poudarja, da t. i. rumeni seznam ne pomeni karantene za slovenske državljane ob vračanju v Slovenijo. Gre za opozorilo vsakomur, ki se odloča za pot na Hrvaško ali je že tam.

44 vnosov iz tujine

V Sloveniji smo imeli v zadnjem mesecu 44 vnosov okužb iz tujine, največ, 16, iz Srbije, 15 iz Bosne in Hercegovine, šest s Kosova ter po enega iz Rusije, Kazahstana, Švedske, ZDA, Hrvaške, Avstrije in Nemčije. Nobenega vnosa ni bilo iz Albanije, Črne gore in Severne Makedonije, je dejal Kacin.

Omejitev števila ljudi, ki se zbirajo, in povečanje nadzora nad izvajanjem karantenskih odločb

Vlada namerava na dopisni seji po Kacinovih napovedih število ljudi, ki se lahko pri nas družijo, zmanjšati s 500 na 50. Še vedno bo druženje 500 ljudi mogoče v primeru organiziranih prireditev. Kot je poudaril, je treba povečati učinkovitost nadzora nad izvajanjem karantenskih odločb, zato bo policija zdravstveni inšpekciji priskočila na pomoč. ●

SLOVAR SZJ NA DRUŽBENEM OMREŽJU

Slovar slovenskega znakovnega jezika ima aktivno stran na družbenem omrežju Facebook, kjer si lahko ogledate nove kretnje, ki nastajajo in jih razvijajo v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki deluje na Inštitutu za razvoj SZJ pri Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Najdete nas na spletni povezavi www.facebook.com/szjsi.

LETNA SKUPŠČINA ZVEZE DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE

✎ Tina Grošelj

V četrtek, 5. junija 2020, je v prostorih Društva gluhih in naglušnih Ljubljana potekala 45. redna letna skupščina Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Zbrane je v uvodnem nagovoru najprej pozdravil predsednik Mladen Veršič. Med navzočimi delegati so za delovnega predsednika izvolili Janeza Brica iz MDG Ljubljana.

Delegati društev gluhih in naglušnih Slovenije pozorno spremljajo potek skupščine ZDGNS.

Sekretar Matjaž Juhart je predstavil obsežno vsebinsko in finančno poročilo o delu zveze v letu 2019. Celoten skupščinski material je sicer obsegal skoraj 200 strani. Delegati so si ogledali tudi videoposnetek s pomembnimi poudarki preteklega leta. Juhart je še poudaril, da je bilo opravljenega tudi veliko nevidnega dela, ob tem pa se zahvalil za pomembno in tvorno sodelovanje vsem društvom in strokovni službi. Obenem je izrazil veliko zadovoljstvo nad doseženi. Nato so delegati potrdili vsebinsko in finančno poročilo za leto 2019 ter se seznanili z načrtovanimi

Delovni predsednik skupščine ZDGNS Janez Bric iz MDG Ljubljana

aktivnostmi in sredstvi za leto 2020. Pod točko razno so člani skupščine podali številne konstruktivne komentarje.

Po seji skupščine Zveze je sekretar Juhart izrazil zadovoljstvo, da so delegati soglasno potrdili poročilo in s tem izkazali zaupanje delu, ki ga skupaj z društvi opravljamo na zvezi. Dodal je še, da so poudarili tri ključne dogodke: prvi je sprejetje zakona o osebni asistenci, ki prvič v zgodovini omogoča izplačevanje komunikacijskega dodatka za osebe z okvaro sluha; drugi je realizacija dveletnega evropskega projekta, izdelava slovnice slovenskega znakovnega jezika – gre za prvo slovnico in tovrstno raziskavo; tretji dogodek pa je pobuda zveze, s podporo vlade, ki je šla v Državni zbor RS, da se slovenski znakovni jezik vpiše v ustavo. Zato so organizirali več aktivnosti in posvet v Državnem svetu RS, predvsem pa jih veseli izdelava posebnega dokumentarnega filma Jezik enakopravnosti, ki je bil prikazan po Sloveniji in govori o izzivih gluhih in potrebi za vpis znakovnega jezika v ustavo. ●

**ODKRIJTE NOVO APLIKACIJO SPLETNE^{TV},
ki si jo lahko naložite na svoj telefon prek QR-kode.**

Če se spletna stran za nalaganje ne odpre, si lahko aplikacijo na svoj operacijski sistem android naložite tako, da v trgovini Google play v iskalnik vtipkate Spletna TV, poiščete naš logo in aplikacijo namestite na telefon. Mobilna aplikacija Spletne TV omogoča ogled in poslušanje oddaj in prispevkov ter pregledovanje novic s portala www.spletnatv.si.

INVALIDI ZA DOSTOPNOST INFORMACIJ

Anton Petrič

Invalidi poudarjajo pomen prilagojenih vsebin na spletnih straneh tako državnih organov kot lokalnih skupnosti, zdravstvenih domov, domov za starejše in drugih. Na podlagi zakona o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij bodo morala biti najpozneje do 23. septembra letos vsa spletna mesta organov javnega sektorja ustrezno prilagojena in dostopna vsem.

Minister za javno upravo Boštjan Koritnik na tiskovni konferenci o dostopnosti informacij za invalide v Narodni galeriji

Mitja Čander, direktor založbe Beletrina

Informacija mora biti dostopna vsem, je dejal predsednik Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije (NSIOS) Borut Sever. Informacije morajo biti dostopne tako za slepe kot slabovidne, gluhe in naglušne, gibalno in kognitivno ovirane, je spomnil. Prav tako so ciljna skupina starejši.

Pri epidemiji nove koronavirusne bolezni se je po Severjevih besedah pokazalo, da se marsikdo ni mogel ustrezno odzvati na priporočila stroke, ker ni imel vseh potrebnih informacij. Dostop do informacije je človekova pravica in mora biti dostopna vsem, sicer bi govorili o neenakih možnostih, je opozoril.

V NSIOS-u so oblikovali tudi poseben certifikat spletne dostopnosti, ki ga podelijo le ustrezno dostopnim spletiščem. Pri vseh ponudnikih spletnih informacij je predvideno sodelovanje z invalidi. Ključno je, da se to zgodi še pred morebitnim drugim valom epidemije.

Pri Beletrini so oblikovali metodologijo in enoten proces omogočanja spletne dostopnosti po načelih reprezentativnosti in inkluzivnosti, saj sodelujejo z ekipo oseb z različnimi oviranostmi, ki je strokovno

usposobljena za analizo dostopnosti spletnih strani glede na svetovna priporočila WCAG 2.1 in lastno obliko oviranosti. Zato so na področju omogočanja spletne dostopnosti sklenili zaveznitvo z NSIOS-om, ki kot nevladna organizacija pod svojo streho prostovoljno združuje 17 reprezentativnih in drugih invalidskih organizacij ter zastopa interese več kot 100.000 invalidov. Vanj vključene organizacije predstavljajo kar 98,5 % vseh organiziranih invalidov v Sloveniji. NSIOS bo naročnikom, ki bodo dostopnost svojega spletišča prilagodili v sodelovanju z Beletrino, podelil certifikat spletne dostopnosti; ta bo potrdil ustrezno stopnjo in kakovost dostopnosti naročnikovega spletišča glede na Beletrinino končno poročilo o dostopnosti, skladnost s tehničnim standardom WCAG 2.1 ter veljavno zakonodajo. Certifikat naročnika zaveže k trajno naravnani ustrezni ravni dostopnosti njegovega spletišča, zato se certifikat osveži na eno do tri leta.

O tem, kako pomembno je zagotoviti enak dostop do spletišč in pri tem stremeti k čim večji inkluzivnosti in reprezentativnosti oziroma k enakemu

vklučevanju vseh skupin z različnimi invalidnostmi, so spregovorili na novinarski konferenci v četrtek, 2. julija, ob 10. uri v Zlati dvorani Narodne galerije.

Pomen spletne dostopnosti in certifikata NSIOS-a za dostopnost spletnih strani (v skladu z Zakonom o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij) sta predstavila Borut Sever, NSIOS, in Mitja Čander, direktor Beletrine. Na novinarski konferenci se jima

pridružil tudi minister za javno upravo Boštjan Koritnik.

Ob tej priložnosti je Beletrina skupaj z Nacionalnim svet invalidskih organizacij Slovenije in v navzočnosti ministra za javno upravo Boštjana Koritnika predstavila primere dobre prakse in podelila prve certifikate spletiščema nasodiscu.si in eu-drzavljan.si, ki jih je v imenu Vrhovnega sodišča RS prejel Jaša Vrabec. ●

KOMUNIKACIJA Z MASKO – KAKO NAM GRE?

✉ Darja Pajk

Razmere, v katerih smo se znašli v pomladnih mesecih, vsekakor niso bile nekaj prijetnega. Zahrbtna bolezen covid 19, ki je povzročila ohromelost sveta, je za osebe z izgubo sluha še toliko bolj stresna. Prepotrebna zaščita – maske, stekla, razdalja – namreč povzroča težave v razumevanju. Seveda so varni postopki nad vsemi potrebami, toda po prvem šoku je treba poskrbeti tudi za možnosti, da naglušni razumemo in spremljamo govor.

Tudi zdaj, ko se ukrepi sproščajo, maske ostajajo. Včasih se dobi občutek, da je za marsikoga to nekakšen modni hit, usklajenost z oblačili, zabavne prigode na maskah ... Kakor da bi nezavedno izražali željo in potrebo, da maske ostajajo. Jasno je, da je vsesplošna uporaba mask marsikomu v interesu, sploh če pogledamo dejstvo, da je maska potrošni material, ki si ga mora zagotoviti vsak posameznik. Predvidoma je dobiček ob tem nepredstavljen.

Seveda sem zagovornica varnosti, toda na položaj je treba pogledati tudi razumsko. Slovenija je pravzaprav redko poseljena, ozračje je razmeroma čisto, javni prevoz ni ravno najboljši, zato se večina prevaža z osebnimi vozili, predvsem če ne živiš v večjem mestu z javnim prevozom. Prav tako niso briljantne povezave med večjimi kraji, npr. z vlakom.

Ne razumem pa, da so ljudje tako zelo navdušeni nad maskami, da jih videvaš z njimi peš na pločniku – pa so sami, z masko v avtu – prav tako sami, pa na kolesu. V obup me je spravilo predvajanje novic, pri katerih so govorci na posnetku uporabljali maske in stali nekaj metrov oddaljeni od kamermana in seveda novinarke. Seveda je varnost potrebna, toda kakšno je posledično razumevanje povedanega? Pa

Vir: <https://www.unilad.co.uk/news/student-makes-special-face-mask-for-people-who-are-deaf-or-hard-of-hearing/>

ne le za osebe z znano izgubo sluha, temveč tudi za tiste, ki menijo, da slišijo dobro.

Logična uporaba je seveda na javnih krajih, v gneči, trgovini. Nujno potrebno pa se mi delovati v smeri, da mask ne bo treba uporabljati.

Vsekakor so situacije, ki se zdaj pojavljajo, ko je potrebna komunikacija z masko, resnično neprijetne. Pa ne le za naglušne.

Kaj hitro se na družbenih omrežjih in v novicah pojavile maske s prozornim delom na predelu ust, ki naj bi omogočale komunikacijo z branjem z ustnic. Vprašanje pa je, ali so takšne maske tržno sploh zanimive in seveda bi jih potem moralo uporabljati čim več ljudi, ne le ozek krog tistih, s katerimi smo naglušni v stiku. Prav tako so se pojavile različne drugačne zaščite, ki bi omogočale vidljivost obraza in s tem tudi mimike, kar bi komunikacijo bistveno olajšalo in naredilo prijetnejšo ob zaščiti.

Po različnih svetovnih združenjih naglušnih in gluhih so se takoj ob pojavu množične uporabe mask začele različne kampanje, ki so opozarjale na nezmožnost razumevanja zaradi prekrivanja ust, dušenja zvokov zaradi tkanine čez usta, povečane razdalje ob tem in neuporabe pisnega sporočanja (podnapisov).

Vir fotografij: posnetek zaslona RTV SLO

V tem prvem intervalu bolezni, ko smo bili vsi presenečeni nad intenzivnostjo, je nepripravljenost še nekako upravičena. Toda zdaj vemo in treba bi bilo sprejeti ukrepe, ki bi naglušnim in tudi gluhim, ki nismo govorniki znakovnega jezika, omogočala razumevanje.

Na družbenih omrežjih je bilo odprtih kar nekaj pogovorov na temo razumevanja z maskami, opisanih je bilo veliko stisk, ki so ob tem nastale, in na vprašanje, kako poteka razumevanje z maskami med Slovenci s polževim vsadkom, je odgovorilo 30 oseb s polževim vsadkom. 21 jih je navedlo, da se trudi in razume nekako 50 % vsebine povedanega, devet jih ne razume praktično nič. Nihče pa ni navedel, da mu maska ne povzroča težav. Seveda je odvisno od okoliščin, govorca, hrupa v ozadju, poznavanja govorcev, razdalje – toda jasno se pokaže, da je komunikacija izjemno otežena in dodatno stresna. In posledica je seveda izogibanje okolju, manjše vključevanje v opravke, ki jih večina sicer zmore sama. In odrasli nekako to še zmoremo sprejeti razumno, večje težave pa se lahko pojavijo pri otrocih, ki preprosto ne zmorejo nekajkrat ponoviti, da ne razumejo, da ne sledijo.

Stres, ki nastaja v takšnih razmerah, vodi v stiske, še posebej na delovnem mestu in v družini, če ni pravega razumevanja položaja. In stiske se seveda lahko pojavijo na obeh straneh, zato je v tem obdobju še toliko bolj nujno ozaveščanje o ustreznih prilagoditvah in postopkih. In kar je najpomembnejše, treba je povedati, da ne razumemo, kajti izguba sluha ni tabu. ●

PROBLEMATIKA OTEŽENE KOMUNIKACIJE OSEB Z OKVARO SLUHA

✉ Jana M.

V zimsko-spomladanskem času nas je nepričakovano doletela epidemija. Zaradi novega koronavirusa in zaježitve njegovega širjenja je vlada sprejela številne ukrepe, med drugim obvezno nošenje zaščitne maske. To pa osebam z okvaro sluha pri komunikaciji večkrat povzroča številne težave in dodatne stiske.

Na to nas je opozorila tudi naša članica, katere zapis prilagamo:

Oglašam se vam v zvezi s problemom, ki ga doživljamo gluhi v različnih okoliščinah, ko ima nasprotna oseba masko in je ne razumemo.

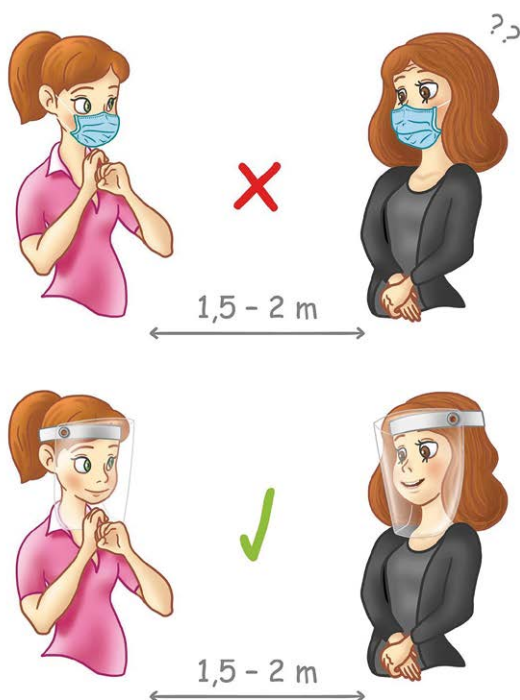
Najprej bi rada opozorila na naše tolmače, ki so za nas na TV Slovenija neutrudno tolmačili vsa poročila, konference idr. In moramo reči vsem HVALA, ker smo dobili res veliko informacij. Marsikje ni bilo podnapisov in smo se res zanašali na tolmače. Verjetno je veliko ljudi videlo tudi intervju s tolmačko Mojco K., ki je bil po TV Slovenija po 13. uri. Vodila ga je

Miša Molk, tolmačka pa je razložila, kakšen problem imamo gluhi zaradi mask. Enako je razložila tudi na spletni strani 24 ur! Ne vem, koliko jih je to bralo, a domnevam, da bolj malo, ker še vedno ne razumejo, kakšen problem imamo zaradi mask!

Ne razumemo človeka, ki stoji nasproti nas z masko na ustih in nam govori, ker ne vidimo mimike obraza in ustnic, s katerih razbiramo besede! Tega marsikdo ne razume.

Lahko opišem, kaj se mi je zgodilo. V trgovinah Spar, Hofer, Tuš nisem nikoli imela težav. Ko mi je prodajalka ali blagajničarka, ki je imela masko, kaj rekla, sem lepo prosila, da sname masko, ker sem gluha in moram videti obraz, da bom razumela. Razumele so in dale masko z ust, da smo se lahko sporazumele. Problem je bil, ko sem v zdravstveni dom Nazarje nesla urin vnukinje in je bil pri vходу medicinski tehnik, seveda z masko. Lepo sem ga prosila,

PRI TOLMAČENJU UPORABLJAM VIZIR

NIJZ svetuje uporabo vizirja izključno v času tolmačenja, sicer velja upoštevanje preventivnih ukrepov za preprečevanje okužbe s koronavirusom.

Da gluhih osebam med tolmačenjem omogočijo nemoten pogled na tolmačev obraz, tolmačem pa omogočijo varno delo, so v ZZTSZJ vsem tolmačem priskrbeli priročne vizirje.

če da masko dol ... NIČ! Sama sem dala masko z ust in še enkrat lepo rekla, da sem gluha, in prosila, če da masko dol, da bom razumela. Nič, ni je snel! Kaj mi je govoril, žal ne vem, čeprav sem mu lepo rekla, da moram v laboratorij ... Na koncu sem lonček dala na mizo in odšla. Kaj naj bi naredila? Zdravstveni tehnik – halo? Ne razume gluhih?!

Drugič sem šla v majhno trgovino, kjer sem želela dobiti samo neko informacijo. Prodajalec je imel ma-

sko, razdalja je bila dovolj velika. Prosila sem ga, če sname masko, da ga bom razumela – žal tega ni storil. Niti ne vem, kaj mi govoril, zato sem se zahvalila in rekla, da mi je žal, saj se ne morem pogovarjati, nato sem odšla. Kasneje sem izvedela, da je neki osebi rekel, kaj bi rada, saj govori! K njemu gotovo ne grem več, tudi potem ne, ko maske ne bodo več potrebne.

Res je, govorim, a razumem samo, ko gledam obraz in razbiram z ustnic! To velja za vse gluhe.

Naj torej naredim seznam za en dan, kaj moram urediti: moram na banko, na pošto, v trgovino, mogoče na občino ... Naj naročim tolmača in ga imam skoraj ves dopoldan ob sebi, da bom vse opravila in razumela?

Verjemite, da nimamo samo gluhi tega problema! Izpisala bom del članka iz Nedeljskega dnevnika s 13. maja 2020, str. 3. Ravnateljica osnovne šole Danila Lokarja iz Ajdovščine Irena Kodele Krasna je rekla: »Bodo učenci sploh razumeli učitelja? Komunikacija ni samo izgovorjena beseda, je tudi mimika obraza. Ne vemo, kako bo to šlo!«

Od neke učiteljice sem izvedela, da se tudi učiteljice med sabo pogosto težko razumejo, ko nosijo maske!

Tako torej vidimo, da to ni samo težava gluhih, ampak težava vseh!

Ne želim kritizirati oseb, ki mask ne snamejo, da bi jih mi gluhi razumeli. Želim opozoriti, kje je naš problem. Ne mislite, da če nekdo dobro govori, da tudi razume dobro! Ne moremo vedno imeti tolmačev s sabo pri opravkih, ki jih tudi sami uredimo, brez tolmačev. Verjemite, da se včasih težko kam odpravimo, ker ne vemo, ali bomo razumeli ali ne. Je bolje kar ostati doma in čakati na čas, ko maske ne bodo več obvezne?

Ob vsem tem tudi mi dobro razumemo, da so maske potrebne. Prosimo pa tudi druge, da nas razumejo! ●

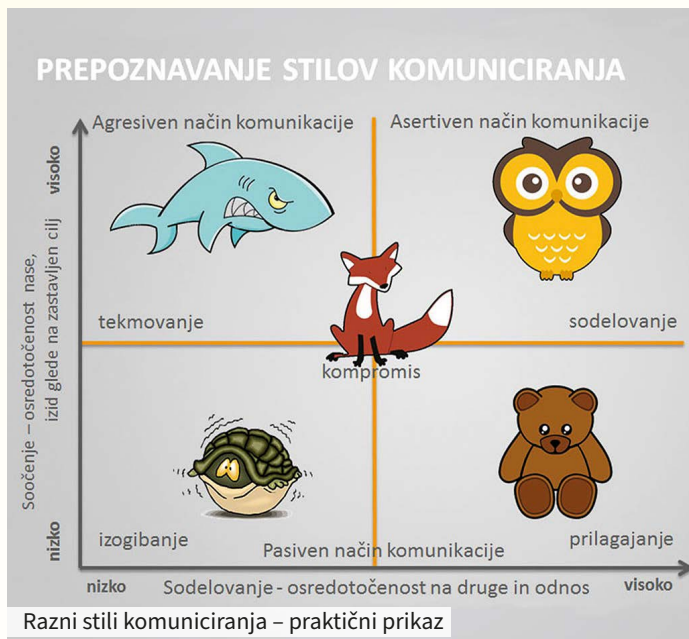
Spoštovani gledalci in cenjene gledalke!

Spletna TV je zaživela na samostojnem spletnem portalu, vpišite www.spletnatv.si in nam sledite tudi v prihodnje. Enako kot doslej, nas boste še vedno našli tudi na spletnem naslovu www.zveza-gns.si, s klikom na sliko naše uredniške ekipe. Veseli bomo tudi vašega nadaljnjega spremljanja Spletne TV na socialnih omrežjih Facebook in Youtube. Se vidimo na spletu!

Uredništvo Spletne TV

KOMUNIKACIJA – KATERI SLOG KOMUNIKACIJE JE NAŠ?

✎ Darja Pajk (vir: <https://blog.medel.com/be-a-better-communicator-understand-your-communication-styles/>
<https://online.alvernia.edu/articles/4-types-communication-styles/>)

Komunikacija je večini ljudi nekaj samoumevnega, čeprav je to zapleten proces, brez katerega človeška družba ne bi obstajala. Vendar tudi družba, ki ji posameznik pripada, na razne načine vpliva na komunikacijo posameznikov.

Komunikacija je nujno potreben proces za uspešno življenje in delo v družbi, zavedanje njenega pomena pa nastane šele, ko se pojavi težava in nanjo naleti posameznik. Zavedati se je treba, da je biti neposredno vključen v težavo nekaj popolnoma drugega, kot če težavo samo poznamo, a je ne doživimo.

Omeniti velja pomembno značilnost komunikacije, in sicer osebno izpostavljanje, odprtost in ranljivost človeka, ki vstopa v medosebni odnos z drugo osebo. Takoj po vstopu v komunikacijo je ta lahko pozitivna in da udeležencem občutek pripadnosti, pozitivne vloge in zadovoljstva, neuspela komunikacija pa lahko v človeku pusti občutek prizadetosti, ranljivosti ter posledično povzroča zaprtost in blokada odnosov.

Vsi, ki se spoprijemamo z izgubo sluha, se še posebej zavedamo pomena dobre komunikacije in tudi njenega vpliva na nas. Dobro pa je, da se zavedamo tudi, da ima vsakdo svoj slog komuniciranja. Slogi se seveda lahko prepletajo in menjajo v enem samem pogovoru, vendar večinoma uporabljamo sebi lasten

stil. Poznavanje svojega sloga je izjemno dobro, saj nam lahko olajša komunikacijo, še posebno pri izgubi sluha.

Slogi komunikacije se razvrščajo v štiri sklope: pasiven, agresiven, pasivno-agresiven, asertiven. Vsak od sklopov ima svoje značilnosti.

Pasivni slog prepoznamo predvsem po izogibanju socialnim interakcijam ali pogovorom. Osebi je neprijetno, saj meni, da ne bo mogla dobro komunicirati zaradi težav pri razumevanju pogovora ali pa sploh ne bo mogla sodelovati v pogovoru zaradi nerazumevanja povedanega. Osebe s pasivnim slogom komunikacije kljub nerazumevanju pogosto kimajo, dajejo vtis, da sodelujejo, in pritrjujejo, četudi ne razumejo, kaj se dogaja. Pasivni slog pogovora pogosto vodi do nenamernih nesporazumov, posledično do negativnega etiketiranja, ne nazadnje pa lahko pasivni govorec zamuja dobre socialne ali delovne priložnosti.

Žal je med odraslimi, ki izgubijo sluh, veliko pasivne komunikacije, in verjetno se skoraj vsakdo z izgubo sluha kdaj znajde v vlogi pasivnega govornika, saj sta lahko komunikacija in osredotočenost na temo pogovora za osebe z izgubo sluha travmatični. In lahko si priznamo, da nam je včasih lažje izbrati pasivni slog komunikacije kot biti dejavno vključeni – predvsem če se znajdemo v okolju, ki ni empatično, ali če smo kratko malo preveč utrujeni od stalnih razlag.

Drugi slog komunikacije, ki ga prav tako dobro poznamo, je agresiven način. Agresivni komunikatorji so tisti, ki prevladujejo v pogovoru. Če se pojavi nerazumevanje, za komunikacijske šume krivijo druge udeležence v komunikaciji, med komunikacijo ignorirajo druge, tako da morajo ti večkrat ponoviti želeno. Agresivni komunikatorji želijo voditi pogovor, drugi udeleženci pa jih lahko doživljajo kot sovražne in pretirane.

Komunikacija ni prijetna niti s pasivnim niti agresivnim komunikatorjem in druge udeležence pogosto odbija od druženja z govorniki, ki uporabljajo ta dva sloga.

Pasivno-agresivni komunikator pa se navzven zdi pasiven, ne izraža jasno svojega mnenja in pogleda, lahko deluje sarkastično, lažno podaja občutek pove-

Bodite boljši sogovornik – spoznajte svoje komunikacijske stile. (Foto: Medel)

zovalnosti, a vendar deluje tudi razdiralno. Pri osebi s tem stilom komunikacije se lahko zazna močna notranja jeza in njegova ravnanja niso v skladu z njegovimi besedami.

V nasprotju z opisanimi slogi pa je asertivni slog komunikacije povezovalen in kaže, da oseba razume, kaj pomeni dobra komunikacija. Asertivni komunikator pa se o izgubi sluha ne boji odkrito spregovoriti in ni ga strah pojasniti, kakšno težavo ima. Je iskren do svojih komunikacijskih potreb in seveda ovir, ki

se pojavljajo v komunikaciji z drugimi. Pripravljen je prositi za pomoč pri pogovornih partnerjih. Pozna različne komunikacijske strategije in jih uporablja, hkrati pa se tudi postavi zase, če je potrebno.

Seveda se nam ob koncu pojavi vprašanje, kateri od slogov nas najbolj opisuje oziroma ga največkrat uporabimo. Če ugotovimo, da imamo v pogovoru pogosto težave, je morda čas, da se zamislimo sami nad seboj, da smo res iskreni do sebe ter naredimo samoanalizo in spremenimo slog.

Vsekakor pa težav v komunikaciji nimamo samo osebe z izgubo sluha. Prav vsak izmed nas uporablja enega od slogov, je pa za osebe z izgubo sluha pogosto značilen pasiven način komunikacije. Prav zato je izjemnega pomena, da razumemo svoj slog, da razumemo okvaro sluha in njen vpliv na nas, saj nam bo to pomagalo. Razvijanje veščin za obvladovanje težkih komunikacijskih situacij vam bo pomagalo biti asertiven in neodvisen komunikator. Če se boste zavedali svojih prednosti in slabosti ter o njih obvestili druge, bo vsem lažje, pogovor pa bo uspešen, tudi ko bo morda treba ponoviti nekatere stvari. Večina ljudi si želi pomagati pri komunikaciji, toda tisti, ki ne izgubijo sluha, pogosto ne vedo, kako bi pomagali. ●

POROČILO S SESTANKA ITU-T IN SESTANKA JCA-AHF

Izr. prof. dr. Matjaž Debevc

Izr. prof. dr. Matjaž Debevc z Univerze v Mariboru se je udeležil tridnevnega virtualnega sestanka mednarodne organizacije za

standarde skupine ITU-T Study Group 16 Question 26 (*Accessibility to multimedia systems and services*) (v slovenščini: Dostopnost do mul-

timedijskih sistemov in storitev). Zadnji dan je bil sestanek kombiniran s sestankom skupine *Joint Coordination Activity on Accessibility and Human Factors (JCA-AHF)* (v slovenščini: Skupne koordinacijske aktivnosti za dostopnost in človekove vidike). Sestanek je potekal od 18. do 21. maja 2020.

Glavna vsebina obeh srečanj se je nanašala na multimedijske sisteme in storitve, ki ponujajo priložnosti za zagotavljanje dragocenih in dostopnih informacij na prilagodljiv način, ki ga lahko nadzoruje uporabnik z različnimi oblikami ovir. Vsebine so obsegale priporočila, smernice, tehnične prispevke in

May 2020 - Masahito Kawamori		
6.	Incoming Liaison Statements (may be reviewed at next JCA-AHF meeting)	
6.1	LS on accessibility matters (from ITU-T SG20) (covered in above item 5.7)	Doc 389
6.2	LS on Accessibility Contributions made to Study 2 regarding Relay and other access via numbering (from ITU-T SG2)	Doc 390
6.3	LS on new accessibility question at ITU-R SG6 (from ITU IRG-AVA)	Doc 391
6.4	LS on special mobile communications tariffs (from ITU-D SG1)	Doc 392
6.5	LS to inform on new Question 11/9 on "Accessibility to system and services" and first meeting results (from ITU-T SG9)	Doc 393
7.	Any Other Business	
8.	Next JCA-AHF meeting (during next ITU-T SG16 meeting, date to be confirmed)	
9.	Closing	

standarde z osnovo na dostopnosti nastajajočih tehnologij in celotnega koncepta pogovorov za avdio- in videomedije, spletna mesta in mobilne aplikacije.

Delo obeh skupin, ITU-T Q26/16 in JCA-AHF, je vključevanje v dejavnosti standardizacije, ki vodijo do dostopnih storitev in sistemov, zasnovanih za vse. Obe skupini imata tudi nalogo spodbujati in povečati dostopnost kot običajen del dela organizacije ITU.

Na obeh srečanjih so udeleženci razpravljali o več temah, kot so:

- smernice za podporo oddaljenega sodelovanja na sestankih za vse,
- pregled storitev izvajanja podnapisov na daljavo,
- smernice za dostopna virtualna srečanja,
- smernice za oddaljeno spletno tolmačenje v znakovni jezik,
- predlog za oblikovanje novega osnutka priporočila Humanitarna globalna omrežja in storitve za globalno dostopnost za invalide,
- priporočila za oblikovanje vključujočih, avdio- in vizualnih navigacijskih sistemov za osebe z motnjami v duševnem razvoju in razvoju,
- zahteve glede dostopnosti pametnih storitev javnega prevoza,
- dostop za invalide in drugih oseb s posebnimi potrebami do telekomunikacijskih ali IKT-storitev.

Osrednja tema je bila med drugim zagotavljanje dostopnosti za virtualna srečanja za vse osebe z različnimi oblikami oviranosti. Predstavljene so bile

omejitve in možnosti sodobnih videokonferenčnih sistemov, kot so Zoom, Kudo in Skype, ter spletnih videokonferenčnih sistemov, denimo Jitsi Meeta in Pexipa.

Postavljena je bila zahteva po standardu, ki bi zagotavljal dovolj visoke hitrosti prenosa in kakovost zvočnega in videoposnetka.

Razpravljavci so ugotovili, da je treba zagotoviti prevod v nacionalni znakovni jezik po posebnem kanalu in ne uporabljati mednarodnega znakovnega jezika za strokovno zahtevne vsebine. Mednarodni znakovni jezik v resnici tudi ni jezik, temveč gre za dogovorni jezik, ki pa ni v enakem razmerju, kot je na primer esperanto, ki ima svojo sintakso in semantiko.

Mednarodna organizacija AIIC (International Association of Conference Interpreters), ki združuje tolmače v tujini, je poudarila, da ima pogodbo z Združenimi narodi, v kateri je navedeno, da so organizacije dolžne zagotoviti prevod v znakovni jezik za mednarodna srečanja, če je to potrebno, in pri tem upoštevati izvedbeni protokol. Podpisnik te pogodbe je tudi organizacija ITU.

Podana je bila tudi zahteva po mednarodnem klicnem dostopu, tako da bi lahko kdor koli v tujini z eno številko poklical svojega prevajalca ali nujno pomoč.

Poudarek srečanja je bil tudi na zagotavljanju dostopnosti za pametne javne transportne storitve, kjer so avtorji predstavili dokument v nastajanju (ITU-T Y.ACC-PTS). ●

POLŽEV VSADEK

▣ Povzela: Aleksandra Rijavec Škerl (vir: www.zveza-gns.si in www.csgm.si)

Kohlearni implant ali polžev vsadek je medicinsko-tehnični pripomoček, ki osebam s hudo ali popolno izgubo sluha omogoča sposobnost zaznave zvokov, poslušanja in s tem povezanega razvijanja govorno-jezikovnih sposobnosti. Pri teh dveh vrstah izgube sluha slušni aparati lahko zagotavljajo le omejeno pomoč, saj so zasnovani tako, da zvok ojačajo, notranje uho pa je še vedno nezmožno pretvoriti zvok. Polžev vsadek obide nedelujoč del notranjega ušesa in pripelje signale zvoka neposredno do slušnega živca. Polžev vsadek deluje tako, da električno draži dlačice notranjega ušesa. Uporablja se lahko pri otrocih, mladostnikih ali odraslih ljudeh. Pogoj za vsaditev je, da je uho dovolj razvito, da lahko sprejme elektrodo oziroma da je slušni živec ohranjen in nepoškodovan.

Ker je zgodnje odkrivanje okvare sluha pri otrocih zelo pomembno, so naše porodnišnice leta 2005 uvedle presejalni test za okvaro sluha pri vseh novorojenčkih. S presejalnim testom novorojenčke z ugotovljeno okvaro sluha usmerijo na nadaljnje, natančnejše preiskave. Zgodnja dodelitev slušnega aparata oziroma operacija polževega vsadka omogoči razvoj sposobnosti poslušanja v optimalnem obdobju, ko so možgani še »pripravljeni« za naravno pot učenja s poslušanjem. Centri za sluh se namreč razvijajo samo s poslušanjem. Zato je odločilno, da v predšolskem obdobju gluhih in naglušnih otrokom omogočimo spoznati svet zvoka. Pozneje je lahko za to prepozno, saj otrok sicer lahko izgubi ritem govora in melodijo stavka, kar oteži razumevanje govora.

Prof. dr. Saba Battelino, specialistka otorinolaringologije, med operacijo

Priporoča se, da se vsadek vsadi že zelo zgodaj, v »prelingvalni fazi«, saj je sluh pomemben dejavnik pri razvoju govora. Operirajo otroke, starejše od enega leta, z obojestransko gluhostjo. Treba je upoštevati dejstvo, da je pri operaciji odraslih gluhih oseb z obojestransko izgubo sluha potrebna dolgoletna slušna in govorna rehabilitacija, ki jo izvajajo surdopedagogi. Rehabilitacija vsebuje vaje za navajanje na zvok, vaje za poslušanje, vaje za izgovarjavo.

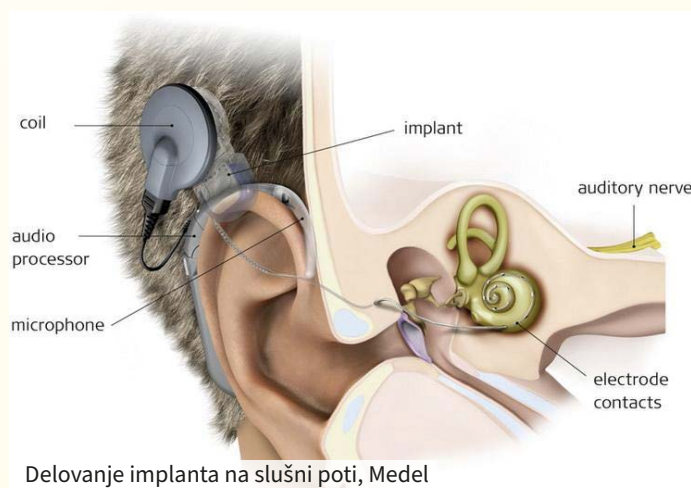
Vsadbite polževega vsadka izvajata UKC Ljubljana in UKC Maribor.

Kaj je polžev vsadek

Polžev vsadek je elektronska naprava, ki nadomesti okvarjene celice notranjega ušesa (polža). Zvok iz okolice pretvarja v električne impulze in jih prenese neposredno na slušni živec.

Kako deluje

Polžev vsadek je sestavljen iz zunanega in notranjega dela. Zunanji del sestavljajo: mikrofona, procesor signalov in oddajnik. Mikrofona sprejema zvoke iz okolice; nameščen je za ušesom (na procesorju) ali na oddajniku. Procesor signalov je majhen računal-

Delovanje implanta na slušni poti, Medel

nik, ki signal iz mikrofona spremeni v električne impulze. Oddajnik pa je plastičen obroč z navitjem in magnetom, ki prenese signal iz procesorja govora v sprejemnik v notranjem delu.

Notranji del polževega vsadka sestavljajo sprejemnik in polje elektrod. Sprejemnik sprejema signale iz oddajnika in jih razporeja na polje elektrod. Vstavljen je pod kožo za ušesom. Polje elektrod pa je nameščeno v polžu. Po njih se električni impulzi prenesajo na slušni živec.

Kaj polžev vsadek omogoča

Polžev vsadek omogoča zaznavo frekvenc v območju govora. Gluhim in težko naglušnim osebam torej omogoča, da slišijo govor. Razumevanje govora je odvisno od več dejavnikov. Slušno-govorne vaje so zelo pomembne za dobro razumevanje govora.

Kako do polževega vsadka

ODRASLI

Pri osebnem zdravniku dobite napotnico za ORL-specialista. V ORL-ambulantni se naročite na pregled (na Centru za sluh in govor Maribor, v UKC Maribor ali v UKC Ljubljana).

Pri specialistu ORL dobite napotnice za potrebne preglede:

- testiranje sluha;
- CT pokaže razvitost notranjega ušesa – polža (cochlea) in po potrebi MR glave;
- pregled pri surdopedagogu (logopedu);
- pregled pri psihologu.

Po vseh pregledih je ponovna kontrola z vsemi izvidi pri specialistu ORL. Če ste primeren kandidat, se uvrstite na čakalni seznam za operacijo za vstavev polževega vsadka. Po operaciji, pri kateri vam vstavijo notranji del polževega vsadka, sledi okrevanje. Po okrevanju prejmete zunanji del, ki vam po individualnih nastavitvah omogoči zaznavo zvoka.

Uspešna operacija je šele začetek procesa učenja ponovnega poslušanja.

OTROCI

Pri vseh novorojencih v Sloveniji je opravljen presejalni test za sluh (screening). Če na testu ni odziva (pozitiven izvid), so otroci napoteni na nadaljnje ORL-preiskave, ki ovržejo ali potrdijo okvaro sluha. Za razvoj poslušanja in govora otrok z okvaro sluha je bistvenega pomena intenzivna zgodnja slušna stimulacija. Zato je izredno pomembna hitra dodelitev ustreznega slušnega pripomočka in slušno-govorna obravnava (habilitacija). Habilitacija s slušnim apa-

Polževi vsadki

ratom je nujna tudi pri dojenčkih, pri katerih je izguba sluha tolikšna, da so kandidati za vstavitve polževskega vsadka. Za ugotavljanje izgube sluha pri otrocih se uporabljajo objektivne preiskave sluha, kjer sodelovanje preiskovanca ni potrebno in se ga lahko izvaja že ob otrokovem rojstvu.

Objektivne preiskave sluha pri dojenčkih:

- Meritev zvočnega sevanja ušesa – merjenje otoakustičnih emisij (OAE) notranjega ušesa, ki temelji na tem, da zunanje dlačnice zaradi svojega prilagajanja na zvočni dražljaj tvorijo zvok, ki ga izmerimo.
- Med objektivne preiskave uvrščamo tudi vse elektrofiziološke meritve slušne poti: merjenja aku-

stičnih potencialov možganskega debla (APMD), ASSR (Auditory Steady State Responses) ...

- Pri osebah z okvaro sluha opravijo tudi slikovne preiskave senčnične kosti in možganov. Uporabljajo računalniško tomografijo (CT) in magnetno-resonančno slikanje (MRI).

Osebo, ki želi pridobiti polžev vsadek, morajo strokovnjaki najprej prepoznati kot ustreznega kandidata. Po vseh opravljenih pregledih ga uvrstijo na seznam za operacijo. Gluhi otroci, katerih razvoj poslušanja in govora je zaradi gluhotote otežen, so obravnavani prednostno.

Operacija za vstavitve notranjega dela polževskega vsadka navadno traja od dve do tri ure. Pacient ostane v bolnišnici do enega tedna, nato okreva doma.

Po približno mesecu dni mu strokovnjaki na kliniki dodajo še zunanje dele polževskega vsadka, opravi pa se tudi prva nastavitve govornega procesorja. Nastavitev ni enkratno dejanje, temveč se prilagaja pridobljenim sposobnostim poslušanja. Na začetku so nastavitve pogostejše, pozneje pa enkrat na leto oziroma po potrebi. Napredek in uspeh pri poslušanju sta odvisna od številnih dejavnikov, predvsem pa od tega, ali je gluha oseba že slišala ali je gluha od rojstva. Na uspešnost rehabilitacije poslušanja pri otrocih pomembno vpliva starost ob pridobitvi polževskega vsadka in stopnja okvare sluha ob rojstvu in čim zgodnejša vključenost v slušno-govorno obravnavo ter tudi otrokove kognitivne in druge sposobnosti. ●

GLUHOSLEPOTA

✉ Povzela: Aleksandra Rijavec Škerl (vir: www.zveza-gns.si in www.dioptrija.si)

Prevajanje gluhoslepi osebi na okrogli mizi ZDGNS o gluhoslepih osebah januarja 2018

izgube obeh čutov ima gluhoslepa oseba zelo ovirano komunikacijo, dostop do informacij in mobilnost.

V Evropski uniji živi okoli 150 tisoč gluhoslepih, ki potrebujejo specifično podporo usposobljenih individualnih asistentov: komunikatorjev-vodnikov in tolmačev za taktilni znakovni jezik. Gluhoslepe osebe pri gibanju uporabljajo belo palico.

Za komuniciranje z gluhoslepo osebo obstaja več metod:

- taktilni oziroma otipni jezik (lega roke = pomen)
- pisanje velikih črk na dlan za preprosto sporočanje
- uporaba črkovne table za zapisovanje reliefnih črk ali Braillove pisave
- uporaba velikega tiska in osvetljenih znakov za gluhoslepe z ostankom vida

Gluhoslepota spada med najtežje invalidnosti. Zaradi kombinacije vidnih in slušnih okvar ali popolne

- avdioposnetki za gluhoslepe z ostankom sluha

Usherjev sindrom ali gluhoslepota

Usherjev sindrom je najpogostejša genska okvara, ki prizadene vid in sluh. Uvršča se med gluhoslepoto, ker vključuje hkratno poškodbo vida in sluha.

Gre za recesivno bolezen, kar pomeni, da jo posameznik podeduje od obeh staršev. Posameznik, ki podeduje spremenjen gen od samo enega starša, sindroma nima, je pa njegov nosilec. Če oba starša nosita gen za Usherjev sindrom, so možnosti, da bo sindrom imel tudi njun otrok, ena proti štiri.

Usherjev sindrom – vrste in simptomi

Glavni simptomi so poškodba sluha (gluhost ali naglušnost) in progresivna izguba vida, ki jo povzroči očesna bolezen, imenovana pigmentna retinopatija (retinitis pigmentosa).

Obstajajo tri vrste Usherjevega sindroma: tip 1, tip 2 in tip 3.

Usherjev sindrom, tip 1

Otroci, ki imajo Usherjev sindrom tipa 1, se rodijo povsem gluhi in imajo težave z ravnotežjem. Večini otrok ne pomaga niti slušni aparat. Zelo pomembno je, da se starši posvetujejo s strokovnjaki

in čim prej poiščejo najboljšo metodo za zdravljenje otroka.

Usherjev sindrom, tip 2

Strokovnjaki za tip 2 predvidevajo blago do zmerno prirojeno gluhost. Pigmentna retinopatija se začne razvijati ob koncu pubertete ali po dopolnjenem 20. letu starosti. Nočna slepota se začne razvijati pri starosti od 29 do 31 let.

Usherjev sindrom, tip 3

Otroci z Usherjevim sindromom tipa 3 imajo pri rojstvu normalen sluh, vendar se ta skupaj z vidom sčasoma začne slabšati. Sluh se najpogosteje izgubi med puberteto. Prav tako se v puberteti pojavijo težave z nočnim vidom, slepota pa v srednjih letih življenja.

Zdravljenje

Zdravila za Usherjev sindrom še ni, zdravljenje pa vključuje spremljanje težav s sluhom, vidom in ravnotežjem. Zgodnja diagnoza otroku in staršem pomaga, da se lažje pripravijo in poučijo o Usherjevem sindromu. Zdravljenje lahko vključuje slušni aparat in vgradnjo umetnega polževega vsadka. Poleg tega se je pomembno učiti znakovni jezik in brajico ter razvijati orientacijo. ●

PREDSEDNIŠKO PRIZNANJE PROSTOVOLJKI MAJI KUZMA GANIČ

📷 Povzel: Anton Petrič (vir: www.pzs.si)

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je v predsedniški palači priredil sprejem ob podelitvi dr-

žavne nagrade in priznanj na področju prostovoljstva za leto 2019. Priznanje Republike Slovenije za prostovoljstvo je prejela tudi članica delovne skupine akcije Gluhi strežejo v planinskih kočah Maja Kuzma Ganič.

Odbor Republike Slovenije za podelitev državnih priznanj na področju prostovoljstva vsako leti podeli najvišja državna priznanja za izjemne dosežke na področju prostovoljstva, njegove promocije in razvoja prostovoljkam, prostovoljcem oziroma prostovoljskim organizacijam.

Priznanje Republike Slovenije za prostovoljstvo za leto 2019 je prejela prostovoljka Maja Kuzma Ganič za izjemne dosežke pri opravljanju prostovoljskega dela. Maja je po ob podelitvi priznanja povedala: »Priznanje mi je v čast in dokaz, da delujem v pravo smer. Od leta 2007 sem sodelovala in pripravljala različne programe v različnih nevladnih organiza-

Nagrajeni prostovoljci leta 2019 pri predsedniku RS Borutu Pahorju

cijah, ki so bolj delovala za gluho skupnost. Prepoznala sem, da gluhi nujno potrebujemo projekte oziroma programe, v kateri bi se lahko udeleževali v nam razumljivem jeziku in si sčasoma priznali, da so naša dejanja zelo cenjena in spoštovanja vredna. Zadnja tri leta pa z akcijo Gluhi strežejo v planinskih kočah, ki se je zgodila spontano in hitro, uspešno vključujemo gluhe in naglušne v širšo skupnost. V veliko radost mi je, da spremljam dobre zgodbe vseh sodelujočih prostovoljcev, ki nastajajo v planinskih kočah, kjer se vsi srečujemo z znakovnim jezikom oziroma ga spoznavamo.«

V obrazložitvi je odbor za priznanja zapisal: »Maja Kuzma Ganić je vestna, komunikativna, energična, pozitivna, dosledna in odgovorna prostovoljka. Pomembni dosežki so v njenem prostovoljskem delu vidni ves čas in puščajo sledi, saj ji uspeva vključevati gluho skupnost v vsakdanjik družbe. Veliko dela na področju slovenskega znakovnega jezika, maternega jezika vseh gluhih, ki

ga krepi med sebi enakimi in ga predstavlja drugim – vsem nam. Je mentorica delavnic branja Od gluhih za gluhe. Vodila je odmevno akcijo Gluhi strežejo v planinskih kočah, kar jo je izoblikovalo kot vodjo, mentorico in kot osebo. Je prostovoljka, ki je dala akciji dušo in smisel. Maja zaupa in verjame v svoje prostovoljce in je mentorica z veliko začetnico.«

In kako Maja vidi namen in poslanstvo prostovoljstva?

»Poslanstvo lastnega prostovoljnega dela opisujem kot biti družbi odgovorna. Skupaj s sodelavci spodbujamo in motiviramo prostovoljce k aktivnemu vključevanju v širšo skupnost, vodimo jih h kakovostnemu preživljanju prostega časa, omogočamo jim priložnosti, v katerih vidijo in začutijo lastno vrednost ter tako prispevajo v družbeno korist.

Nekje je zapisano, da se družbena odgovornost začne pri osebni odgovornosti. Vsaka oseba hrepeni po nečem, kar bi jo motiviralo, vodilo h kakovostnemu življenju in dalo občutek lastne vrednosti. S

prostovoljnim delom se to najlažje doseže, ker je to delo, ki ga sami, po svoji želji, opravljamo brez kakšnih posebnih zahtev. Hvaležna sem, da sem vztrajala tudi takrat, ko se je zdelo vse brez smisla zaradi nekaterih neprijetnih okoliščin, in nadaljevala z bistro glavo, toplim srcem ter podporo ljudi, ki so verjeli vame in v projekt. Hvaležna sem za vse ljudi, s katerimi sem sodelovala in še sodelujem. Skupaj smo ustvarjali in ustvarjamo navdihujoče zgodbe, ki dosežajo srca številnih ljudi.«

Najvišje državno priznanje za izjemne dosežke na področju prostovoljstva, njegove promocije in razvoja Republike Slovenije za prostovoljstvo za leto 2019 je prejela Julijana Kralj. Priznanje Republike Slovenije za prostovoljstvo za leto 2019 pa sta poleg Maje Kuzma Ganić prejela še Neva Gregorec in Gašper Zevnik.

Predsednik Borut Pahor je čestital vsem in dejal, da so prav oni navdih novim generacijam prostovoljcev, ki bodo njihovo srčno delo še nadaljevali. Prostovoljcem je dejal, da je tudi zaradi njihovega dela Slovenija danes povezana in solidarna, kar nas pomirja in dela našo skupnost močnejšo. V svojem nagovoru se je predsednik Odbora Republike Slovenije za podelitev državnih priznanj na področju prostovoljstva Jurček Nowakk zahvalil predsedniku republike za naklonjenost, ki jo izkazuje prostovoljstvu, saj je za vsakega državljana velika čast, če prejme priznanje iz rok najvišjega predstavnika države. S tem se krepi zavedanje, da je, kot je dejal Nowakk, »priznanje ne le velika čast, pač pa tudi odgovornost in klic k nadaljnjemu delu«. ●

TONČKOV DOM NA LISCI GOSTIL AKCIJO GLUHI STREŽEJO V PLANINSKIH KOČAH

✎ Jurček Nowakk in vir: pin-opp.pzs.si

Kretnja za pijačo Radler. Vodja ekipe prostovoljcev je navdušen nad samoiniciativnim naročanjem.

Prvi julijski konec tedna, 4. in 5. julija 2020, so v Tončkovem domu na Lisci zelo toplo pozdravljali akcijo Gluhi strežejo v planinskih kočah, rekoč: »Upamo, da bodo takšne akcije v prihodnje pogostejše, saj se nam zdi pomembno, da se tudi osebe z okvaro sluha počutijo enakovredne in pozitivno sprejete.«

Prostovoljci akcije GSPK na Lisci so se srečali že v petek, 3. julija 2020. Takrat so imeli priložnost, da so spoznali namene in cilje akcije ter način predlaganega dela in prisluhnili željam najemnika doma Tomaža Rantaha. Tomaž je vsem povedal, da je tudi nov najemnik planinskega doma in da je z družino začel v njem delati 22. maja 2020. Tako bi se skupaj spoprijemali z izzivi, ki jih je prinašal vikend.

Za dober začetek je pomembno tudi spoznavanje drug drugega. Večina prostovoljk je povedala, da imajo tremo pred sobotnim dnevom, ker prvič strežejo slišočim, hkrati so pa jih preostali pomirili s spodbudnimi besedami: »Na začetku bo zmeda, to je povsod, a kaj

kmalu bo šlo vse kot po maslu.« Tudi najemnik je bil vznemirjen, ker še ni videl, kako strežejo gluhi in naglušni. V en »glas« so mu zatrdili, da jim lahko zaupa, da bodo opravili dobro delo in da jih bo v prihodnje še hotel povabiti. Veliko je bilo smeha in dobre volje.

Zbudili smo se v sončno jutro. Po zajtrku so prostovoljci začeli pripravljati vse potrebno gradivo za na mizo: komunikacijski valjček, predstavitevno mapo, zloženko o akciji in list enoročne abecede. Najemnik doma Tomaž, njegovi za-

posleni in brat Jernej sta bila vsem prostovoljcem razpolago. Dogovorili so se, kdo bo prevzel katero mizo – največ dve – in kako bodo sprejemali naročila, ki jih bodo dostavili osebju za točilnim pultom ter naročeno in pripravljeno prinesli s pulta ali iz kuhinje. Dogovorili so se tudi o načinu plačila. Ker je bila ta dan tudi »žar sobota«, smo pričakovali veliko obiskovalcev.

Pri odprtju akcije smo omogočili podpornikom, da se predstavijo, in tako so imeli obiskovalci priložnost spoznati in prisluhniti akciji od bližje. Za uvod so nas pozdravili vodja ekipe prostovoljcev Aleš s svojimi prostovoljkami – Tanjo, Jasmino, Anjo, Vlasto, Vlatko, Olgo in Urško –, podžupan občine Sevnica Janez Kukec in predsednik društva gluhih in naglušnih Posavja Krško Bogdan Kuhar. Podžupan Kukec je omenil, da občina Sevnica podpira takšne akcije in ravno Lisca je ena izmed najlepših krajev za turistične izlete. Najemnik Rantah je zaželel vsem obiskovalcem prijetno vzdušje med nami in dodal, da je počaščen, da akcija go-

Mladi obiskovalec želi naročiti pijačo in cedevito in kaže kretnjo »V«, kar je zaključek kretnje za cedevito.

stuje tudi v njegovem planinskem domu. Predsednik DGN Posavsja Krško pa je bil vesel, da se je večina njihovih članic društva javila za prostovoljno delo v akciji GSPK, v kateri vidi veliko prednosti pri ozaveščanju o gluhoti in slovenskem znakovnem jeziku. Vsi skupaj so se strinjali, da je ta akcija odlična priložnost za sodelovanje drug z drugim ter prikaz enakovrednega vključevanja v širšo družbo.

Hitro se je ugotovilo, da je večina prostovoljk zaradi treme in zaradi gneče pri komunikaciji uporabljala govor, česar smo res veseli, a cilj akcije je, da obiskovalci tudi po natakarih spoznajo znakovni jezik. Prostovoljke znajo uporabljati znakovni jezik, le zaradi načina življenja (večina jih živi v sliščem okolju) so se navajene prilagoditi sliščim. Bilo

pa je veliko gluhih obiskovalcev, ki so navdušeno komunicirali v znakovnem jeziku, tako da so obiskovalci lahko v živo videli kulturo gluhih in njihov način izražanja v komunikaciji. »Veliko sliščih obiskovalcev je izreklo veliko močnih in lepih besed o akciji. Navdušeni so nad strežbo gluhih in naglušnih natakarih. To je res čudovito spremljati,« nam je povedala prostovoljka tolmačka.

Naslednje jutro navsezgodaj, že ob pol sedmih, so bili pred Tončkovim domom pohodniki in kolesarji. Planinski dom je svoja vrata odprl malo pred 8. uro, naše delo pa se je začelo po zajtrku. Hitro smo preuredili način naročanja, pripravili mize z gradivom in tako začeli delo. Na daleč je bilo opaziti, kako so bile prostovoljke sproščene, bolj živahne in radostno so govorile v

znakovnem jeziku. Morda so kdaj malo »prisilile« obiskovalce, da odkretajo svoje naročilo, a so nekateri tudi zavrnilo naročilo v znakovnem jeziku; kakšno prostovoljko je zato malo stisnilo pri srcu, a so pogumno nadaljevale in stregle v duhu akcije. Večina otrok se je hitro navdušila nad znakovnim jezikom in imeli so tudi priložnost ta jezik bolj poglobljeno spoznati v mini delavnica za svojo mizo.

Timsko delo kot nujna večšina za delo v strežbi vseh sodelujočih je bilo vidno na vsakem koraku. Bilo je zelo uspešno. Gluhi obiskovalci, ki so bili že večkrat na naših akcijah kot planinci in kolesarji, so radi samoiniciativno pomagali, prav tako so spodbujali prostovoljce. Da nekdo prostovoljno pristopi in ti ponudi pomoč, je zelo hvalevredno dejanje.

Ura je bila hitro 17.00 in tako smo počasi končali. Zbrali smo se in naredili zaključno evalvacijo. Zelo nam je bilo všeč, kako smo se znali drug drugemu prilagajati in kako hitro smo reševali težave. Uspelo nam je v enotnosti združiti dve ekipi prostovoljcev in osebje koč, in v takšnem ekipnem duhu smo predstavili inkluzijo – enakovredno vključevanje vseh v delo. Najemnik in njegovo osebje so bili zelo navdušeni nad našimi prostovoljkami, ki so opravile kakovostno delo, in si tudi za prihodnje leto zaželeli sodelovanja. ●

PREDSTAVLJAMO VAM JURČKA NOWAKKA, VODJO ODBORA PIN/OPP

✉ Jurček Nowwak (vir: pzs.si)

Za ustanovitev delovne skupine Planinstvo za invalide in osebe s posebnimi potrebami (Pin/OPP) sem se trudil in lobiral na

Planinski zvezi Slovenije (PZS) že v prejšnjem stoletju. Konec leta 2015 mi je uspelo in z veseljem sem z dobro ekipo zavihal roka-

ve. Do danes lahko marsikaj pokažemo, na kar smo vsi ponosni. Do planin imamo dostop vsi in dokazujemo, da so gore za vse,

da so omejitve samo v naših glavah.

Za Mladinskega planinskega vodnika (MPV) sem se usposobil leta 1981. Letos bom že 39 let MPV – vodnik PZS, kar mi je v ponos; prav toliko časa sem aktiven in uspešno vodim po naših in tujih gorstvih invalide/OPP in neinvalidne.

Sestavljanje delovne skupine Pin/OPP mi je bilo v užitek, saj sem dobil proste roke in lahko sem povabil sposobne, strokovne posameznike s teoretičnim znanjem, predvsem pa praktičnimi izkušnjami. Veseli me, da me nihče od povabljenih ni zavrnil in zdaj zelo uspešno skupaj izvajamo idejo, ki so jo posvojili vsi v odboru Pin/OPP. Brez članov delovne skupine Pin/OPP, ki je po v letu 2018 prerasla v odbor Pin/OPP, ne bi šlo, saj sem tako dobil nekatere potrditve ciljev in nalog, ki sem si jih zadal, istočasno pa so mi čla-

ni odbora Pin/OPP odprli veliko novih obzorij. Skupaj smo veliko močnejši.

Z Marjeto Čič sva pripravila smelo načrtan osnovni program. Določila sva si prioriteto, da bomo začeli usposabljanja za strokovni kader, obenem pa je bilo treba pripraviti Priročnik in planinec (katerega soavtorja in urednika sva), ki je tudi osnovno delovno gradivo usposabljanja.

Da izpeljem svoje ideje, vizijo, potrebujem pomoč med vodniki PZS, mentorji planinskih skupin, pri strokovnem kadru, ki dela z invalidi/OPP, marsikje so se mi pridružili in me podprli tudi markacisti, funkcionarji društev in predvsem planinci, za kar se vsem še enkrat zahvaljujem. Podpora je bila dobrodošla, istočasno pa mi je to dalo novih moči in poleta. Tako sem nadaljeval vse do današnjih dni in tu se ne bom ustavil,

temveč nameravam nadaljevati. V takem duhu lahko, s pomočjo odbora Pin/OPP in vseh štirih delovnih skupin, pokažemo, kaj vse zmoremo.

Razvijamo vključevanje *in* PLANINCEV na pohode in združujemo številne posameznike, ki s hojo v hribe dobijo dodano vrednost in veselje vseživljenjskosti. Širimo inkluzijo v pohodništvo, ko se učimo živeti drug z drugim. Vključujemo veliko planincev in skozi šport pripeljemo inkluzijo v družbo.

Za inkluzijske pohode, ki smo jih izpeljali več kot 80, pa smo kot motivacijo potrebovali nekaj podobnega Cicibanu planincu, Mlademu planincu, Krpanu, kar je bilo treba postaviti tudi v lahko branje, in tako je nastal Dnevnik in PLANINEC, ki je skrbnik spominov (katerega soavtor, oblikovalec notranjega dela in sourednik sem) in obenem tudi nagrajuje. Ponosen sem, da ga *in* PLANINCI skrbno nosijo na pohode in polnijo strani.

Ideje, cilji, vizija, smeri so se dolgo rojevali in po tehtnem premisleku sem jih za prvo sito predstavil Marjeti, nato še posameznikom, še zadnje sito na koncu pa je bilo v odboru Pin/OPP. Sicer pa je moja vizija že dolgo izdelana – predvsem način, za katerega se je izkazalo, da je dober in uspešen. Vizija je usposobiti čim

več strokovnega kadra in ga dobiti v sami PZS, kadra, ki že deluje na področju »športa« z invalidi/OPP, inkluzijskimi pohodi ipd. Vsako leto dodamo akcijo za posamezno kategorijo invalidnosti/OPP in jo predstavimo, in kakor je videti, je to dober recept, saj odlično deluje! Za vse to pa je zaslužna dobra ekipa, ki številne majhne podrobnosti povezuje v uspešno celoto.

Prvo, pilotno usposabljanje smo imeli že leta 2017 in je zelo uspelo, obenem pa se je tam rodila tudi akcija Gluhi strežejo v planinskih kočah (GSPK). Zelo me veseli, da usposabljanja nadaljujemo, še več, priskrbeli smo točko KATIS-a ter verificiran in točkovnan program stalnega strokovnega usposabljanja pri Socialni zbornici Slovenije. S tem dokazujemo, da mislimo resno in da naš trud ni zanemarljiv.

Odbor Pin/OPP je ustanovil štiri delovne skupine in vse delajo s polno paro, imamo pa tudi kaj pokazati, saj naše aktivnosti obiskuje veliko ljudi in so tudi zelo dobro medijsko spremljane. Sam pa sem velikokrat na razpelu, saj moram paziti na svoje nazore, prioritete, člane odbora Pin/OPP in člane samih delovnih skupin. Največ težav

imam, ko se moramo vsi prilagoditi temeljni osnovi dela, in to je inkluzija; včasih bi kar hitro koga rad izpostavljali ali nevede zapostavljali, pozabil, izpustil. Do zdaj smo se še vedno dogovorili in nadaljevali delo v zadovoljstvo vseh nas in udeležencev na naših aktivnostih.

Odsotnost sodelovanja z organizacijami v nevladnem in javnem sektorju ter posamezniki nikakor ne more biti dobro za projekt Planinstvo za invalide/OPP, zato se zelo trudimo za trajnostno sodelovanje, družbeno odgovornost in solidarnost. V velik uspeh si pripisujem tudi podpis dogovora o sodelovanju s Slovensko Karitas, Združenjem slovenskih katoliških skavtinj in skavtov ter Zvezo tabornikov Slovenije. Dogovor o sodelovanju nam zagotavlja dostop do spremljevalcev/prostovoljcev. Ob podpisu smo začeli projekt Slep in slabovidni planinci po Slovenski planinski poti (SSP po SPP) 8. februarja 2020.

Odbor Pin/OPP v prihodnosti vidim predvsem kot strokoven in povezovalen odbor, ki pokriva velik del populacije v Sloveniji na športni, socialni, izobraževalni, zdravstveni, vseživljenjski ... poti.

Počasi bo treba razmišljati o novih mladih močeh, ki bodo tudi prevzele vodenje odbora Pin/OPP. Vendar se pojavlja velika težava, ker na PZS trenutno še nimamo strokovnega delavca, zaposlenega za 8 ur, zato je obremenitev nekaterih nas iz odbora Pin/OPP že močno v rdečem polju in to, da bi zaposlili nekoga za poln delovni čas, je ena od naših prioritetenih nalog. Zahvaljujem se Damjanu Omerzju, da nam trenutno pomaga gasiti ogenj pri nekaterih potrebah odbora Pin/OPP, in ga razumem, da je odbor Pin/OPP samo dodatek k njegovemu delu, ki ga je zelo veliko.

Oba opažava, da je dela izredno veliko in da občasno, kljub velikemu trudu in želji, ne izpeljemo vsega po načrtih.

Na naše akcije prihajajo tudi planinci iz tujine. Svoje delo smo predstavili zagnanim strokovnim delavcem iz tujine in vzpostavili sodelovanje. Znanje želimo širiti čez mejo in ga bogatiti z drugim znanjem in izmenjavo dobrih praks, ki ga imajo organizacije zunaj Slovenije. Letos smo se tako kot nosilci v sodelovanju s somišljeniki iz Italije in Hrvaške prijavi na Erasmus+ sport, istočasno pa tudi na velik projekt, pri katerem nas sodeluje osem držav iz vse Evrope, njegovi nosilci pa so Portugalci.

Za konec se zahvaljujem vsem, ki so mi dovolili, da začnem delati, ki me podpirajo, spodbujajo in so mi v podporo. Obljubljam, da bom še naprej delal zavzeto, strokovno in s polno zagona. Predvsem pa se zahvaljujem Marjeti, članom odbora Pin/OPP in članom vseh štirih delovnih skupin. Prepričan sem, da se bo o nas še veliko slišalo in da smo in bomo še naprej PZS v ponos! Veselilo bi me, da bi še PZS pokazala malo več posluha do našega dela, ker mislim, da si ga zaslužimo in da smo ga vredni! ●

VESELI SMO, DA LAHKO POMAGAMO

✉ Matjaž Bertonec, ustanovni član LK Maribor Piramida

14. 4. 2020 – Donacija Lions kluba Maribor Piramida: zakladnik Miran Jeler, podpredsednik Andrej Trifunovič

Podpredsednik Andrej Trifunovič ob donaciji zaščitnih mask za splošno uporabo

Člani Lions kluba Maribor Piramida smo v obdobju od naše ustanovitve (pred več kot petindvajsetimi leti) pa do danes pomagali številnim posameznikom z okvarami vida in sluha, pa tudi z gibalnimi ovirami. Naše pomoči so bili deležni tako posamezniki kot organizacije, v katerih delujejo slepi in slabovidni ter gluhi in naglušni. Pomoč smo kar pogosto namenjali tudi socialno ogroženim posameznikom in družini

nam na območju našega mesta in okolice.

Lionistično gibanje je globalna dobrodelna organizacija, ki je leta 2017 praznovala 100. obletnico ustanovitve. Začetki segajo v ZDA, po drugi svetovni vojni pa se je to dobrodelno gibanje razširilo tudi na območje Evrope in druge celine. Mednarodna organizacija z nazivom Lions Clubs International (krajše LCI), ki ima posvetovalni status v OZN-u, šte-

je že več kot 1.350.000 članov na vseh celinah.

V Sloveniji smo prve klube ustanovili šele po osamosvojitvi.

Lions klub MARIBOR PIRAMIDA pa je (upoštevaje uradni vpis v register) sedmi klub, ki je bil ustanovljen v Sloveniji. V 25 letih našega delovanja nam je z različnimi občasnimi in stalnimi dobrodelnimi prireditvami in klubskimi akcijami uspelo zbrati več kot 300.000 EUR.

Z Društvom gluhih in naglušnih Podravja Maribor tako sodelujemo že kar nekaj let. V tem času smo številnim gluhim, naglušnim in gluhoslepim članom zagotovili različne pripomočke za lažje premagovanje komunikacijskih ovir, kot so mobilni telefoni, prenosni računalnik in druge pripomočke. Tako smo lani donirali več kot 1000 baterij za osebe s slušnim aparatom.

Pred nekaj dnevi pa je naš član Matjan Cojhter doniral 1000 zaščitnih obraznih mask za splošno uporabo, Boštjan Mesner pa 200 rokavic za osebe z okvaro sluha.

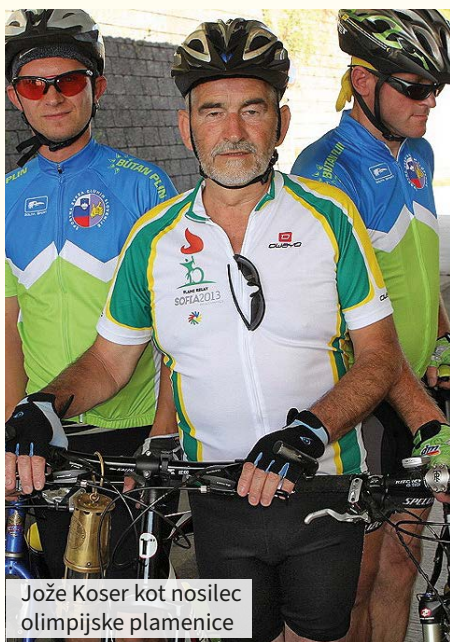

Pakiranje mask in kuvertiranje skupaj z glasilom Naš glas: Ernestina Savski, predsednica društva, Andrej Trifunovič, Milan Kotnik in Sead Mešanovič

Prejmite naš pozdrav
POMAGAMO – WE SERVE ●

KOLESARJENJE JE MOJ ŠPORT

📷 Jože Koser

Jože Koser kot nosilec olimpijske plamenice

Jože Koser, drugi z leve, član jugoslovanske kolesarske reprezentance gluhih leta 1969

Že med šolanjem v Zavodu za gluhe v Ljubljani sem se srečal z različnimi športi, a mi je kolesarjenje najbolj priraslo k srcu. Sprva je šlo le za ljubiteljsko kolesarjenje, nato sem pod trenerjema Tonetom Kunaverjem in legendarnim Zvonetom Zanoškarjem prišel v kolesarsko reprezentanco gluhih Jugoslavije. S kolesarjenjem sem imel veliko možnosti za spoznavanje krajev, običajev in ljudi. Tako sem se prvič udeležil mednarodnega tekmovanja leta 1968, ko sem nastopil na svetovnem prvenstvu gluhih v kolesarstvu v italijanski Genovi, kjer sem dirkal na 100 km. Nato so sledile večdnevne skupne priprave čez vse leto za nastop na olimpijskih igrah gluhih v Beogradu leta 1969. Spomnim se vsakodnevnih kolesarskih treningov v Istri, kjer smo se z gluхими kolesarji pridružili kolesarjem iz KK Rog, ki jih je vodil znani trener Zanoškar. Tik pred nastopom v Beogradu smo imeli kvalifikacije v Subotici. Vsi slovenski kolesarji, bilo nas je pet, smo se uvrstili na olimpijske igre gluhih, izpadli so kolesarji iz drugih jugoslovanskih republik.

Na olimpijskih igrah gluhih v Beogradu sem tekmoval v sprintu na 1000 metrov, kjer sem pred četrtfinalom izpadel in osvojil 16. mesto. Na kronometrski dirki sem dosegel 19. mesto, na 105-kilometrski cestni dirki sem odstopil. A nisem bil nezadovoljen, vesel sem bil, da sem se skupaj z ekipo trudil in skrbel za zavetrje naših vodilnih kolesarjev.

Po končanem izobraževanju sem se vrnil v Maribor in se zaposlil v TAM-u. Kolo je postalo moje prevozno sredstvo v vseh letnih časih. Leta 1980 sem se z velikim veseljem odzval na povabilo takratne Zveze slušno prizadetih Slovenije in ljubljanskega društva, ko sem se udeležil 1000-kilometrskih kolesarskih transverzale po Sloveniji. To mi je ostalo v najlepšem spominu, saj sem bil spet z nekdanjimi reprezentanti olimpijskih iger gluhih v Beogradu.

Leta 2013 me je kot nekdanjega kolesarskega reprezentanta doletela čast, da na avstrijsko-slovenski meji v Šentilju od avstrijskih kolegov prevzame olimpijsko plamenico, ki je potovala iz Pariza do Sofije, kjer so bile tistega leta olimpijske igre gluhih. Na to sem zelo ponosen. S kolesarji, nekdanjimi reprezentanti, smo jo na kolesih pripeljali v Maribor in se na Glavnem trgu predstavili javnosti. Imeli smo odmevno tiskovno konferenco, pot nato nadaljevali do Gruškovja in na slovensko-hrvaški meji plamenico predali predstavnici Mednarodnega komiteja za šport gluhih, ki je za to priložnost prišla naravnost iz Bolgarije.

Danes štejem ponosnih 71 let in kolo je še vedno moje prevozno sredstvo. Udeležujem se raznih kolesarskih akcij in maratonov. Rad se družim z drugimi kolesarji in skupaj odkrivamo lepote čedalje številnejših kolesarskih poti Slovenije in sosednjih držav. ●

PREMIERA GLEDALIŠKE PREDSTAVE OSTRŽEK

Anton Petrič

Prizor iz gledališke predstave Ostržek

Epidemija covida 19 je za nami in upamo, da nas ne bo več obremenjevala. V tem času smo bile osebe z okvaro sluha prikrajšane za druženja in družabne dogodke. Zdaj ko se je večina ukrepov za preprečevanje širjenja koronavirusa sprostila, je družabno življenje počasi zaživelo. Tudi na področju kulture gluhih je tako. V času izolacije je gledališka skupina Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Tihe stopinje pod vodstvom režiserke Lade Orešnik po sodobnih videokomunikacijskih kanalih pripravila novo gledali-

ško igro v znakovnem jeziku, ki je priredba svetovno znane pravljice Ostržek italijanskega avtorja Carla Collodija. Igralke in igralci so po videokomunikaciji na daljavo igro vadili doma.

Gledališka skupina Tihe stopinje, ki deluje pod pokroviteljstvom Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, je 5. junija v dvorani gledališča Siti Teater BTC Ljubljana premierno uprizorila igro Ostržek v slovenskem znakovnem jeziku. Ker pa so veljala priporočila NIJZ glede druženja v zaprtih javnih prostorih, je bilo odločeno, da bo-

do gledališko predstavo posneli brez občinstva in jo predvajali na spletni strani Spletne TV. Tokrat so si gledalci predstavo prvič lahko ogledali iz udobja domačih naslonjačev, saj jo je zaradi ukrepov vlade o omejitvi druženja Spletna TV prenašala v živo.

Zgodba govori o leseni lutki, ki jo je dobra vila začarala in ji dala življenje. Toda Ostržek ima eno samo napako. Vsakič ko se zlaže, mu zraste nos. Nauk Ostržka je uporaben tudi v vsakdanjem življenju, da ima laž kratke noge in da resnica vedno prej ali slej pride na dan. Ostržek sicer velja za svetovno uspešnico, ki je prevedena v več kot dvesto jezikov, zdaj pa je bila še premierna uprizoritev v slovenskem znakovnem jeziku.

Nastopili so: Nel Delošto, Boštjan Hren, Zlatka Petrač, Nejc Drekonja, Petra Šiler, Marta Vavpetič, Jelena Bolšedonova in Tina Strel.

Priredba te znane pravljice v slovenski znakovni jezik je nastala pod taktirko Lade Orešnik, scenografijo na odru in kostumografijo pa je pripravila Jelena Bolšedonova. Predstavo so tolmačili Mojca Korenjak, Martin Klepec in Karin Brumen. ●

IZ SVETA TIŠINE

LIKOVNA KOLONIJA GLUHIH IN NAGLUŠNIH – SLOVENSKE KONJICE 2020

Monika Kmetec, strokovna delavka – sekretarka MDGN Slov. Konjice

Likovna dela udeležencev Likovne kolonije gluhih in naglušnih 2020

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče je od petka, 22. maja, do nedelje, 24. maja 2020, v sodelovanju z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije organiziralo likovno kolonijo za gluhe in naglušne ljubitelje slikovnega izražanja. K sodelovanju so povabili tudi ustvarjalce s širšega Konjiškega. Vodja celotnega dogajanja je bila Nina Jeranko, vodja sekcije za kulturo pri društvu.

Likovne kolonije se je udeležilo 11 gluhih oziroma naglušnih ustvarjalcev iz Murske Sobote, Novega mesta, Kranja, Velenja in Slovenskih Konjic. Umetniki so bili nastanjeni v Gostišču Ulipi, kjer so imeli tudi organizirano prehrano.

Odprtje likovne kolonije je potekalo v petek, 22. 5. 2020, ob 16. uri pred prostori Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice,

Vitanje in Zreče, kjer so gluhe in naglušne umetnike iz vse Slovenije sprejeli sekretarka društva Monika Kmetec, vodja kulturne sekcije pri društvu Nina Jeranko, predsednik društva Matevž Marinko in Anton Petrič, sekretar za kulturo na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Po pozdravnih govorih se je vsak likovnik na kratko predstavil, povedal, od kod prihaja in kako dolgo se že ukvarja z likovnim ustvarjanjem. Odprtje se je končalo s prijetnim sprehodom skozi staro mestno jedro Slovenskih Konjic, na katerem so si likovniki ogledali zanimive točke za slikanje in iskali navdih za sobotno ustvarjanje.

Likovniki so se ponovno zbrali naslednje jutro. Sobota je bila namenjena za ustvarjanje likovnih del na terenu. Vsak likovnik si je sam izbral kraj za ustvarjanje, največ jih je motiv za ustvarjalno delo našlo v starem mestnem jedru, pod župnijskim domom, pri cerkvi Sv. Jurija in na Zlatem griču, nekaj pa se jih je odpeljalo tudi v Žičko kartuzijo.

Udeleženci likovne kolonije pred dvorcem Trebnik

Ustvarjanje na terenu

Likovniki s svojimi končnimi izdelki

Likovniki so ustvarjanje zaključili v nedeljo ob 12. uri. Zbrali so se v društvu in vsak je predstavil svojo umetniško delo, nato pa so se skupaj odpravili na kosilo v Gostišče Ulipi, kjer je vsak udeleženec prejel zahvalo za sodelovanje. Razstava nastalih likovnih del bo jeseni v Slovenskih Konjicah.

Likovniki so v treh dneh druženja in skupnega ustvarjanja zelo uživali in so prepričani, da se bodo v Slovenske Konjice zagotovo še vrnili, saj je mesto s svojimi kulturnimi znamenitostmi prava inspiracija za ustvarjanje. ●

SPLETNA
TV

SPLETNA^{TV}
www.spletnatv.si

Drenikova 24
1000 Ljubljana

(01) 500 15 23
spletna.tv@zveza-gns.si

 Facebook/spletnaTV

 Youtube/spletnaTV

 Livestream/spletnaTV

Iz naših društev

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih občin **Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče**

Občni zbor društva MDGN občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče

📷 Marija Kolar

Predstavitve poročil o delu društva na občnem zboru

V petek, 29. 5. 2020, so se člani Medobčinskega društva gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče zbrali na rednem letnem občnem zboru. Navzoče sta pozdravila predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Mladen Veršič in podžupan občine Vitanje Milan Hrovat. Na občnem zboru so člani društva potrdili poročila o delu organov društva, poročilo o delu društva in finančno poročilo za leto 2019. Potrdili so tudi vsebinski in finančni plan dela za leto 2020. Člani so povedali, da so z delom društva zelo zadovoljni in si želijo, da tako ostane tudi v prihodnje. ●

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih **Velenje**

Likovna kolonija MDGN Slovenske Konjice, 22.–24. maj 2020

📷 Salih Biščić

Zelo pomemben dejavnik kulturnega življenja je likovno izražanje. Na likovni koloniji, tokrat v organizaciji MDGN Slovenske Konjice, je sodelovalo 11 likovnih ustvarjalcev iz različnih mest Slovenije. Nastalo je 17 likovnih del v različnih

Likovnik Salih Biščić med ustvarjanjem

Zakonca Biščić na likovni koloniji

slikarskih tehnikah. Ustvarjali smo v lepem in prijetnem vzdušju. Namen likovnih kolonij pa ni samo likovno delo, likovno izražanje je tudi druženje, spoznavanje novih ljudi in običajev. Združujejo nas tudi vsakdanje izkušnje, ki jih delimo

med sabo. Prav med epidemijo koronavirusne bolezni smo vse to pogrešali. Likovna kolonija v Slovenskih Konjicah nam je prinesla vse tisto, kar smo pogrešali, seveda ob upoštevanju vseh varnostnih ukrepov.

Organizatorjem likovne kolonije MDGN Slovenske Konjice iskreno čestitam za uspešno izvedbo tega projekta. Organizacija je bila na visoki ravni.

Predsedniku MDGN Velenje g. Francu Forštnerju se zahvaljujem, da ste nas poslali na likovno kolonijo, na kateri smo se vsi udeleženci imeli lepo. ●

Predstavitev problematike oseb z izgubo sluha v občini Mozirje

Urška Jakop

Udeleženci na predavanju MDGN Velenje o problematiki oseb z izgubo sluha

Eden izmed ciljev in poslanstev društva je tudi ozaveščanje, informiranje širše lokalne skupnosti o problematiki okvare sluha. Z vsemi občinami, na območju katerih društvo deluje, dobro sodelujemo. Ponekod smo informativna predavanja že izvedli, za letos pa smo se odločili, da obiščemo občine, kjer tovrstnega predavanje še nismo organizirali.

V torek, 10. 3. 2020, smo v prostorih galerije Mozirje za vse zainteresirane spregovorili o različnih temah, povezanih z okvaro sluha.

V imenu knjižnice je vse prijazno pozdravila Renata Jakop, nato pa je strokovna delavka Urška Jakop navzoče nagovorila in predstavila program. Najprej so si pogledali film, ki je posnet v društvu in prikazuje problematiko oseb z izgubo sluha, njihove pravice in način, kako pristopiti do teh oseb ter z njimi komunicirati. V nadaljevanju sta predsednik društva Franc Forštner in strokovna delavka na kratko predstavila postopek pridobitve slušnih aparatov, tehničnih pripomočkov ter zakonodajo in druge pravice oseb z izgubo sluha.

Zbralo se je kar nekaj ljudi in veseli smo bili zanimanja in njihovih vprašanj, na katera smo z veseljem odgovorili. Sledili so tudi individualni pogovori in prijeten klepet.

Tovrstne dogodke bomo izvajali tudi v prihodnje ter tako širili informiranost in ozaveščenost širše javnosti o problematiki izgube sluha. ●

Voden ogled mesta Velenje

Edita Kos Martinšek

Letos smo se v počastitev kulturnega praznika odpravili na potep po mestu. Zbrali smo se v društvu, kjer se nam je pridružila vodnica Marija Brložnik. Že takoj na začetku smo izvedeli nekaj zanimivih stvari o gradu Šalek, najstarejši stavbi v Šaleški dolini. Nanj imamo pogled kar iz naših društvenih prostorov.

Kratka predstavitev pri spomeniku Onemele puške na Titovem trgu

Nato smo se odpravili proti središču mesta. Najprej smo se ustavili pri lipi samostojnosti in izvedeli veliko novega – tako o promenadi, Paki in Piki Nogavički kot o tem, kako je nastajalo Velenje in kakšne značilnosti ima. Skratka stvari, ki jih marsikateri Velenjčan ne ve.

Nato smo šli še na Titov trg in se ustavili pri kipu Onemele puške. Tu smo igrali gunitvist, jedli čoko-

lado, za konec pa nam je Marija recitirala eno izmed Kajuhovih pesmi.

Polni novih vtisov smo se odpravili nazaj proti društvu.

Ogled nam je bil tako všeč, da se bomo na podoben potep odpravili še enkrat, ko bo vreme toplejše. Prepričana sem, da nas čaka še veliko zanimivosti. ●

Pohod na Jakec

📍 Edita Kos Martinšek

Milica nas je na Jakecu razvajala z dobrotami

Prva sreda v juniju je bila tudi prvi dan, ko smo se po obdobju epidemije koronavirusne bolezni prvič srečali v malo večjem številu. Ker še vedno upošteva-

mo priporočila za omejevanje širjenja virusa, smo se odločili, da se družimo nekje zunaj.

Podali smo se na pohod na Jakec. Pohod je potekal v dobrem vzdušju, za nikogar ni bilo pretežko in vsi smo kmalu prišli do vrha, kjer se nam je odprl prekrasen pogled na mesto Velenje. Vendar druženja še zdaleč ni bilo konec. Naša podpredsednica Milica Krašovec, ki je pohod organizirala, nas je popeljala naprej. Najprej smo se ustavili pri Miličinih prijateljih, kjer so nas postregli z dobro domačo kapljico in prigrizkom. Nato smo počasi nadaljevali pot do Milice, kjer nas je gostiteljica pričakala s sveže pečenim langošem.

Bilo je prijetno druženje in kar težko smo odšli od prijazne gostiteljice. Milica, hvala. Bil je prekrasen dan. ●

Spet telovadimo

📍 Urška Jakop

Pojav novega koronavirusa in razglasitev epidemije sta nas prisilila, da smo se zadrževali v svojih domovih. Druženja in zadrževanje v zaprtih prostorih niso bila dovoljena, zato smo poleg vseh drugih aktivnosti začasno prekinili tudi izvajanje telovadbe v okviru projekta Gibam se.

Veseli smo bili, da smo konec maja lahko spet nadaljevali vadbo. Prvi teden je potekala individualno. Naš kineziolog Matija je vadil z vsakim posebej, ko so se ukrepi sprostili, pa smo lahko telovadili v manjših skupinah. Izvedli smo tudi telovadbo v naravi in s testom hoje okrog Škalskega jezera preverili našo telesno pripravljenost.

Zavedamo se, da je gibanje v teh izrednih časih, ko marsikdo doživlja duševne stiske, bistvenega pome-

na. Še naprej bomo telovadili in tako skrbeli za dobro psihofizično počutje. ●

Lepo se je razgibavati v naravi

Društvo oseb z izgubo sluha **Dolenjske in Bele krajine**

Pohod na Gorjance

📷 Anica Kocjan

Spominski posnetek prijetnega druženja članov DOZIS Dolenjske in Bele krajine na Gosposodični

13. 6. 2020, na jasno sobotno jutro, smo se člani društva odpravili na pohod na Gorjance, natančneje, osvojili smo vrh Gosposodične. Ob 9.30 smo se zbrali v Žabji vasi, od koder smo se odpeljali do Gabrja, kjer smo parkirali in se počasi peš odpravili proti vrhu

Gosposodične. Na poti smo srečali veliko pohodnikov. Predsednik Planinskega društva Krka nas je ustavil in nam predlagal, da se združimo in skupaj nadaljujemo pot. Podaril nam je bone za hrano. Nekateri so hodili hitreje, drugi počasneje. Vrh nam je uspelo osvojiti v dobri uri in pol. Na vrhu smo se srečali s sekretarko Geni in drugimi člani, ki so se pripeljali z avtomobili. Prepoteni od hoje smo se najprej preoblekli v suha oblačila, nato pa smo šli na malico. Okusna ješprenjeva enolončnica z ajdovimi žganci je dobro dela po takšnem naporu. S polnimi želodčki smo se družili ob pijači in se fotografirali, potem pa smo se počasi odpravili proti domu. Po blatnih poteh in strminah nam je v dobri uri uspelo priti do vznožja. K sreči smo pot prehodili brez padcev in poškodb.

Takšnih druženj bi moralo biti v prihodnje še več, predvsem po tako težkem obdobju, ki ga je prinesel koronavirus in nam preprečil druženje. Bilo je zelo lepo in veselimo se naslednjega pohoda na Roglo. ●

Pohod na Roglo

📷 Bojan Čustič

Na Poti med krošnjami na novem razglednem stolpu na Rogli

Na izlet na Roglo, katere nadmorska višina je 1517 metrov, nas je šlo devet. Bili smo dobro razpoloženi in polni energije. Takšnih dogodkov ne zamudimo, saj obožujemo pohodništvo. Zbrali smo se na več kra-

jih, na parkirišču ob Kandijski cesti in pred BTC-jem, kasneje pa še v Trebnjem pred Mercatorjem. Imeli smo kratek postanek na počivališču Podsmreka in na Rudniku v Ljubljani. Na Rogli smo imeli skupinski ogled Poti med krošnjami Pohorje. Zajema dobrih petsto metrov stezic, po katerih smo se sprehodili ob vrhovih smrek in uživali v čudovitem razgledu. Razgledni stolp, visok 37 metrov, ponuja pogled na gozdove in dolino. Do vrha se gre v krogu, tako da smo prehodili še dodatnih petsto metrov in opravili skupno okoli tisoč metrov dolgo pot. Močna jeklena cev okrog središča stolpa je nova pridobitev – tobogan, po katerem se pelješ več kot šestdeset metrov. Za trenutek smo postali del gozdnega življenja, v katerem se lahko srečujemo s številnimi živalmi in rastlinami, ki jih ne najdemo drugje.

Tretja znamenitost Rogle, za ogled katere smo se odločili, so Lovrenška jezera; do njih in do lesenih brvi je dobro uro hoje. Povzpeli smo se na lesen

stolp, ki nam je ponujal razgled na barje, sestavljeno iz dveh delov, ki ju ločuje pas gozda. Nastalo je kot mineralno močvirje, staro pa naj bi bilo okrog osem tisoč let. Na osrednjem delu se nalaga šota, ki je debela skoraj tri metre. Po lesenih brveh se da sprehoditi v osrčje barja, kjer so tudi jezera, v neokrnjeni naravi pa se po enourni hoji lahko odpočijemo.

Do svojega kombija smo morali prehoditi še deset kilometrov, a nam sprehod po gozdnih poteh ni povzročal težav, saj smo bili dobre volje, navdušeni in nasmejani, skratka, imeli smo se zelo lepo. Domov smo prispeli okoli devete ure zvečer. Zahvaljujemo se predsedniku Vladimirju Kastelcu, ki je pripravil pohod in skupaj zbral dobro družbo. ●

Druženje na 1.500 metrov nadmorske višine

📍 Vesela Banić

Skupina za samopomoč naglušnih, ki neprekinjeno deluje že neverjetnih devetnajst let, se je za zaključek sestajanja med poletnimi počitnicami odpravila na Roglo.

Zelena Rogla, kraj, ki v teh vročih dneh privablja obiskovalce v svoje širne iglaste gozdove in ob jezera, pohodništvo, pot med krošnjami ...

Skupina je letos izgubila članico Majdo, ki se po obisku v bolnišnici ni več vrnila med nas. Zaradi visokih temperatur pa se je še ena članica odpovedala druženju.

In smo šli, dogodivščinam naproti. Rogla nas je pričakala v vsej svoji lepoti ter s čistim in hladnejšim zrakom, prepojenim z vonjem smrek, pokošenimi strminami, rožami, sprehajalnimi potmi ...

Sledil je sprehod po Poti med krošnjami na dvajset metrov visoko in kilometer dolgo stezo. Do vrha sedemintrideset metrov visokega stolpa smo se ustavljali na osupljivem pogledu širnih gozdov, se seznanjali s kamninami, živalmi in rastlinami tega območja. Veliko smeha je bilo ob adrenalinskem spuščanju nekaterih članov po toboganski cevi in animaciji maskote veverice.

V lično urejenem prostoru za piknik med smrekami smo uživali tako ob od doma prinesenih dobrotah kot ob širnem pogledu po naravi in v medsebojnem druženju.

Na krajši sprehod smo se odpravili do planinske kočice Pesek in si med potjo ogledali čez dvajset mra-

vlišč, lesene skulpture umetnikov, razgledni leseni stolp. Omembe vredna je pot, po kateri smo hodili, saj se je zaradi tipične sestave tal ves čas svetila. Kot bi hodili po biserih!

Po kavi smo se odpravili z res zelene Rogle. Postanek smo naredili na petsto let stari Aškerčevi domačiji v Senožetih. Anton Aškerc je bil pesnik, duhovnik, publicist, popotnik, ki je živel od 1856. do 1912. leta. Domačija je zaščitena kot kulturni in arhitekturni spomenik.

Zanimiv je bil ogled črne kuhinje in bivanjskih prostorov te petsto let stare hiše. Na ogled so postavljene Aškerčeve slike, literatura ipd. Potomec Aškerčevih, gospod, ki živi na domačiji in sprejema obiskovalce, nas je duhovito in zanimivo seznanil z življenjem in delom Antona Aškerca. V sproščenem druženju je bil vesel tudi naših duhovitih pripomb. Na domačiji črno kuhinjo uporabljajo za dimljenje sira ter peko kruha tudi za obiskovalce. Seveda se temu nismo odrekli.

Proti večeru smo nadaljevali pot domov, s postanekom v Zidanem Mostu, ter se v Novem mestu razšli z lepim občutkom celodnevnega druženja – od narave do kulture.

Skupina se spet snide septembra. Hvaležni smo društvu in ekipi, kjer smo vsi skrbeli za nekaj, od organizacije in varne vožnje do prehrane, pijače in dobre volje. ●

PRIJAVA NA SMS-OBVESTILA

S kratkimi telefonskimi obvestili želi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije obveščati uporabnike o izrednih dogodkih, novicah in ukrepih, ki so pomembni za uporabnike.

Prejemanje naših SMS-obvestil je za uporabnike brezplačno.

Podatki o uporabniku – priimek in ime *

Mobilna tel. številka
(vpisati brez presledkov in ločil) *

* zahtevani podatki

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije (v nadaljevanju: izvajalec) se zavezuje, da bo skrbno varovala osebne podatke uporabnikov, pridobljene ob prijavi v sistem za obveščanje. Podatki se bodo zbirali, pridobivali, hranili in obdelovali izključno za namene obveščanja o izrednih dogodkih in za namene obveščanja o dogodkih, povezanih z aktivnostmi izvajalca.

Podatki so varovani v skladu z zahtevami zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, in zakona, ki ureja elektronsko poslovanje ter elektronski podpis. Izvajalec se zavezuje, da bo zbrane podatke hranil le toliko časa, kot je potrebno za doseg namena, zaradi katerega so bili zbrani.

Uporabnik v postopku registracije posreduje zahtevane osebne podatke. Vsak uporabnik samos-

tojno odgovarja za vsebine, ki jih vpiše ob spletni prijavi. Uporabnik potrjuje, da je bil pred registracijo ustrezno seznanjen z obsegom in namenom obdelave osebnih podatkov, ki jih je dal na voljo ob registraciji. Uporabnik ob registraciji podaja osebno privolitev, da lahko izvajalec obdeluje osebne podatke, ki jih uporabnik posreduje ob prijavi v sistem za obveščanje.

Izvajalec se zavezuje, da osebnih podatkov in kontaktnih informacij uporabnikov ne bo uporabljal v druge namene ter jih brez izrecnega dovoljenja uporabnika, razen če bi to zahtevala veljavna zakonodaja, ne bo razkril tretjim osebam. V času upravljanja z osebnimi podatki ima posameznik v skladu z veljavno zakonodajo možnost vpogleda, prepisa, kopiranja, dopolnitve, popravkov, blokiranja in izbrisa osebnih podatkov v zbirki podatkov. Izvajalec bo pridobljene podatke varoval in preprečeval njihovo zlorabo. Osebne podatke lahko izvajalec uporablja do preklica prijave.

Izpolnjeni obrazec pošljite na naslov:

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

Drenikova 24

1000 Ljubljana

ali

po telefaksu: 01 500 15 22

Kraj in datum:

Podpis uporabnika:

BRUMNOVA IN KLEPEC STA BALINARSKA DRŽAVNA PRVAKA

▣ Sabina Hmelina

Najboljše balinarke v družbi s podžupanom Janijem Božakom

V soboto, 30. 5., je v športni dvorani Balinček v Rogaški Slatini potekalo tradicionalno državno prvenstvo gluhih v balinanju posamično. Tokratno tekmovanje je organiziralo Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče.

Po dveh mesecih od razglasitve epidemije bolezni covid 19 in uvedbe uredbe o prepovedi zbiranja in gibanja na javnih površinah je bil ukrep končno preklican in ustvarjeni so bili pogoji za izvedbo prvenstva. Udeležilo se ga je 19 moških in sedem žensk iz šestih področnih društev gluhih in naglušnih. Športnike so pozdravili predsednik društva Matevž Marinko, tehnični delegat iz Športne zveze gluhih Slovenije Anton Petrič ter podžupan občine Rogaška Slatina Jani Božak.

Zaradi velikega števila prijavljenih tekmovalcev je tekmovanje potekalo na dveh krajih: na štiristeznem

balinišču Balinček v Rogaški Slatini in balinišču na Grobelnem. Ko so na tem prizorišču končali predtekmovalne izločilne boje, so prvouvrščeni nadaljevali tekmovanje v Rogaški Slatini. Tam so prav tako z najboljšimi iz predtekmovanja nadaljevali izločilne boje vse od četrtfinala do finala. Balinarke so vse tekme odigrale v Rogaški Slatini.

Vsi so igrali v dobrem vzdušju in se vse do zadnjega meta borili za vsako točko. V finalu je Irena Marinko iz Slovenskih Konjic dolgo vodila, vse do zadnje tekme, kjer jo je ugnala Ljubljancanka Antonija Brumen. Pri moških sta člana iz Zadobrove, Klepec in Kralj, odigrala napet finalni boj, ki ga je dobil Klepec.

Kot zanimivost še podatek, da sta bila Brumnova in Klepec državna prvaka tudi leta 2017.

REZULTATI, MOŠKI:

1. mesto Anton Klepec, DGN Ljubljana
2. mesto Milan Kralj, DGN Ljubljana
3. mesto Vinko Kalizan, MDG Ljubljana
4. mesto Rok Knez, MDGN za Gorenjsko AURIS Kranj

ŽENSKE:

1. mesto Antonija Brumen, DGN Ljubljana
2. mesto Irena Marinko, MDGN Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče
3. mesto Milena Reichard - Kostevc, MDGN za Gorenjsko AURIS Kranj
4. mesto Natalija Javornik, MDG Ljubljana ●

FILIPČIČ IN DRAGOŠ DRŽAVNA PRVAKA V BALINANJU – MOŠKE DVOJICE

▣ Sabina Hmelina

V soboto, 13. junija, je v organizaciji Mestnega društva gluhih Ljubljana potekalo državno prvenstvo moških dvojic v balinanju. Tekmovalci – deset moških dvojic iz šestih lokalnih društev – so tekmovali na štiristeznem balinišču balinarskega športnega društva Hermes v Ljubljani. Po tekmovalnem žrebu je sodnik dvojice razdelil v štiri skupine.

Tekmovanje je potekalo v prijetnem športnem vzdušju in tekmovalci so si pri metih krogle prizadevali, da bi se kar se da približali rdeči krogli. Najzanimivejši je bil zaključni obračun med finalistoma: pri metih sta bila najnatančnejša tekmovalca iz Aurisa A (Andrej Filipič in Marko Dragoš), ki sta z rezultatom 8 : 6 premagala tekmovalca ljubljanskega društva A

Z leve: Dušan Novotny in Milan Kralj (DGN Ljubljana), Andrej Filipič in Marko Dragoš (AURIS Kranj), Vinko Kalizan in Stanko Veršič

(Milan Kralj in Dušan Novotny) ter osvojila laskavi naslov državnih prvakov.

V boju za bron sta se pomerila dvakratna zaporedna državna prvaka iz Aurisa B (Rok Knez in Mirko Reichard) in tekmovalca iz Mestnega društva (Stanko Veršič in Vinko Kalizan) – slednja sta se veselila zmage z rezultatom 10 : 7.

REZULTATI:

1. MDGN za Gorenjsko AURIS Kranj A (Andrej Filipič in Marko Dragoš)
2. DGN Ljubljana A (Milan Kralj in Dušan Novotny)
3. Mestno društvo gluhih A (Stanko Veršič in Vinko Kalizan)
4. MDGN za Gorenjsko AURIS Kranj B (Rok Knez, Mirko Reichard) ●

DRŽAVNO PRVENSTVO GLUHIH V ŠPORTNEM RIBOLOVU

Bojan Poredoš

Najboljši ribiči na DP v športnem ribolovu ob Petišovskem jezeru

V soboto, 27. 6. 2020, smo bili s Športno zvezo gluhih Slovenije organizatorji državnega prvenstva gluhih v športnem ribolovu – ekipno in posamezno. Nastopilo je 28 tekmovalcev iz osmih društev gluhih in naglušnih Slovenije: MDGN Velenje, DGN Podravja Maribor, MDGN občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče, DGN Koroške Dravograd, DOOS Celje, DGN Ljubljana, DGN Severne Primorske ter naše društvo DGN Pomurja Murska Sobota.

Po kratkem uvodnem govoru predsednika DGN Pomurja Ignaca Jakopine so vse navzoče pozdravili tudi Branko Gornjec, sekretar DGNP, Jožef Lebar, vodja športnih sekcij DGNP, in Anton Petrič, tehnič-

ni delegat SZGS. V znakovni jezik gluhih je prevajala tolmačka Mirana Žnidarič. Po odigrani himni in pojasnitvi pravil tekmovanja glavnega sodnika Dražena Ščavničarja se je tekmovanje začelo ob 9.30.

Državno prvenstvo gluhih v športnem ribolovu so skupaj s tehničnim delegatom Antonom Petričem spremljali predstavniki organizatorja DGN Pomurja: Ignac Jakopina, predsednik DGNP, Branko Gornjec, sekretar DGNP, in Jožef Lebar, vodja športnih sekcij DGNP. Tekmovanja se je udeležila tudi predsednica Športne zveze gluhih Slovenije Sabina Hmelina.

Uradna tolmačka znakovnega jezika gluhih je bila Mirana Žnidarič iz Murske Sobote.

Organizatorji državnega prvenstva gluhih v športnem ribolovu smo z veliko dobre volje pripravili in uspešno izpeljali ob Petišovskem jezeru.

Tekmovanje je potekalo v prijetnem prijateljskem vzdušju, ki je odražalo željo po druženju in ne le doseženih rezultatih. Zasluga za to pripada tehničnemu vodstvu, sodnikom in predstavnikom ZDGNS. Kakovostne slikovne in videourinke sta pripravila naš fotograf Matej Zver in Spletna TV iz ZDGNS oz. Sašo Letonja.

Po tekmovanju je potekala slavnostna podelitev pokalov in medalj, ki sta jih tekmovalcem in tekmovalkam društev gluhih in naglušnih Slovenije izročila tehnični delegat Anton Petrič in vodja športnih sekcij DGNP Jožef Lebar. Sledilo je okusno kosilo z bogra-

čem, ki so nam ga pripravili člani Ribiške družine Lendava.

V imenu članov DGN Pomurja Murska Sobota se zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je bilo tekmovanje dobro organizirano in izpeljano.

Seznam najboljših ekip in posameznikov:

POSAMEZNO:

1. Ljubo Gotovnik (MDGN Velenje) – 2.455 g
2. Danijel Vidovič (DGN Podravja Maribor) – 2.226 g
3. Grega Balažič (DGN Pomurja Murska Sobota) – 1.355 g

4. Ciril Rednak (MDGN Velenje) – 690 g

5. EKIPNO:

1. MDGN Velenje (Ljubo Gotovnik, Franc Kos, Edin Buljubašič) – 2.565 g
2. DGN Maribor (Danijel Vidovič, Andrej Klančnik, Jože Koser) – 2.271 g
3. DGN Pomurja Murska Sobota (Marjan Vnuk, Ignac Letič, Grega Balažič) – 1.890 g
4. MDGN Slovenske Konjice (Matevž Marinko, Alojz Govedič, Silvo Škrget) – 785 g ●

PRIJATELJSKA NOGOMETNA TEKMA GLUHIH PROTI VETERANOM NK ROGOZNICA

📷 Zlatko Grujić Polič

Nogometna selekcija gluhih

V soboto, 20. junija 2020, so v Športnem parku Rogoznica gluhi nogometaši kot Selekcija gluhih Slovenije odigrali prijateljsko srečanje z ekipo Veterani Rogoznica. Tekma je bila izredno zanimiva in take na Rogoznici ni bilo še nikoli.

Izredno srčni ekipi sta na igrišču pokazali vse nogometno znanje, ki se ga ne bi nihče sramoval. Na koncu rezultat sploh ni bil pomemben, pomembna sta bila le sodelovanje in prijateljstvo med ljudmi, ki so si med sabo različni, a vendar se zelo lepo sporazumevajo. Zato so se zahvalili gluhemu članu nogometnega kluba Rogoznica, organizatorju tekme Zlatku Grujiću Poliču, ki je pripeljal prijatelje, nogometne navdušence iz vse Slovenije. Med sabo so se zblížali in se veselijo povratne tekme v avgustu.

Na prijateljski tekmi so nastopili člani Selekcije (z leve): Bojan Mežnar, Žiga Bedenik, Boban Vučetić, Klemen Javornik, Eldion Vojvoda, Boštjan Jakop, Tine Oblak, Mustafa Buljubašič, Domen Starc (čepijo); Marko Šmid, Jernej Štante, Zlatko Grujić Polič, Aleš Škof, Shkelzen Dacaj, Agim Mersini in Silvo Čeh.

Rezultat tekme NK Rogoznica, Veterani – Selekcija gluhih Slovenije **6 : 5 (3 : 1)**

STRELCI ZA GLUHE:

- 3 : 1 Mustafa Buljubašič, 40. min., 11-metrovka
- 3 : 2 Mustafa Buljubašič, 52. min.
- 6 : 3 Mustafa Buljubašič, 81. min.
- 6 : 4 Eldion Vojvoda, 83. min.
- 6 : 5 Marko Šmid, 84. min. ●

ZDGNS

Slovar SZJ

Slovar slovenskega znakovnega jezika Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije tudi na voljo kot brezplačna mobilna aplikacija.

✓ Iskalnik

Iskanje videoposnetkov po besedah ali besednih zvezah

✓ Govor

Iskanje videoposnetkov s pomočjo govora

✓ Kategorije

Iskanje videoposnetkov po kategorijah, tematskih sklopih, pravljičah, mednarodnih kretnjah in učnih primerih

✓ Kviz

Opravljanje kvizov za utrditev znanja pisane besede in znakovnega jezika

✓ QR

Čitalec QR kod za ogled videoposnetkov szj

✓ Gluhoslepi

Prilagoditev kontrasta in velikosti pisave za gluhoslepe

Available on the iPhone
App Store

Get it on
Google play

7.–8. MAREC

- Tumova koča na Slavniku
1018 m

6. SEPTEMBER

- Koča Antona Bavčerja
na Čavnu
1242 m

4.–5. JULIJ

- Tončkov dom na Lisci
927 m

6. SEPTEMBER in 10. SEPTEMBER

- Lavričeva koča
na Gradišču
1018 m

18.–19. JULIJ

- Pgačniko dom
na Krišnjih podih
2050 m

ZAKLJUČEK AKCIJE

3.–4. OKTOBER

- Planinski dom
na Mrzlici
1093 m

1.–2. AVGUST

- Triglavski dom
na Kredarici
2515 m

18. OKTOBER

- Vojkova koča
na Nanosu
1240 m

5. SEPTEMBER

- Planinski dom na Boču
658 m

in PLANINEC

**INKLUZIJA JE PROCES, PRI KATEREM SE UČIMO
ŽIVETI DRUG Z DRUGIM.**

*Istoimenska akcija je bila v letu 2018 nagrajena s
slovensko nagrado za družbeno odgovornost HORUS
in Naj prostovoljski projekt 2018 Mladinskega sveta Slovenije.*

7.–8. MAREC

- Tumova koča na Slavniku
1018 m

QR koda do spletnega mesta GSPK.